Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

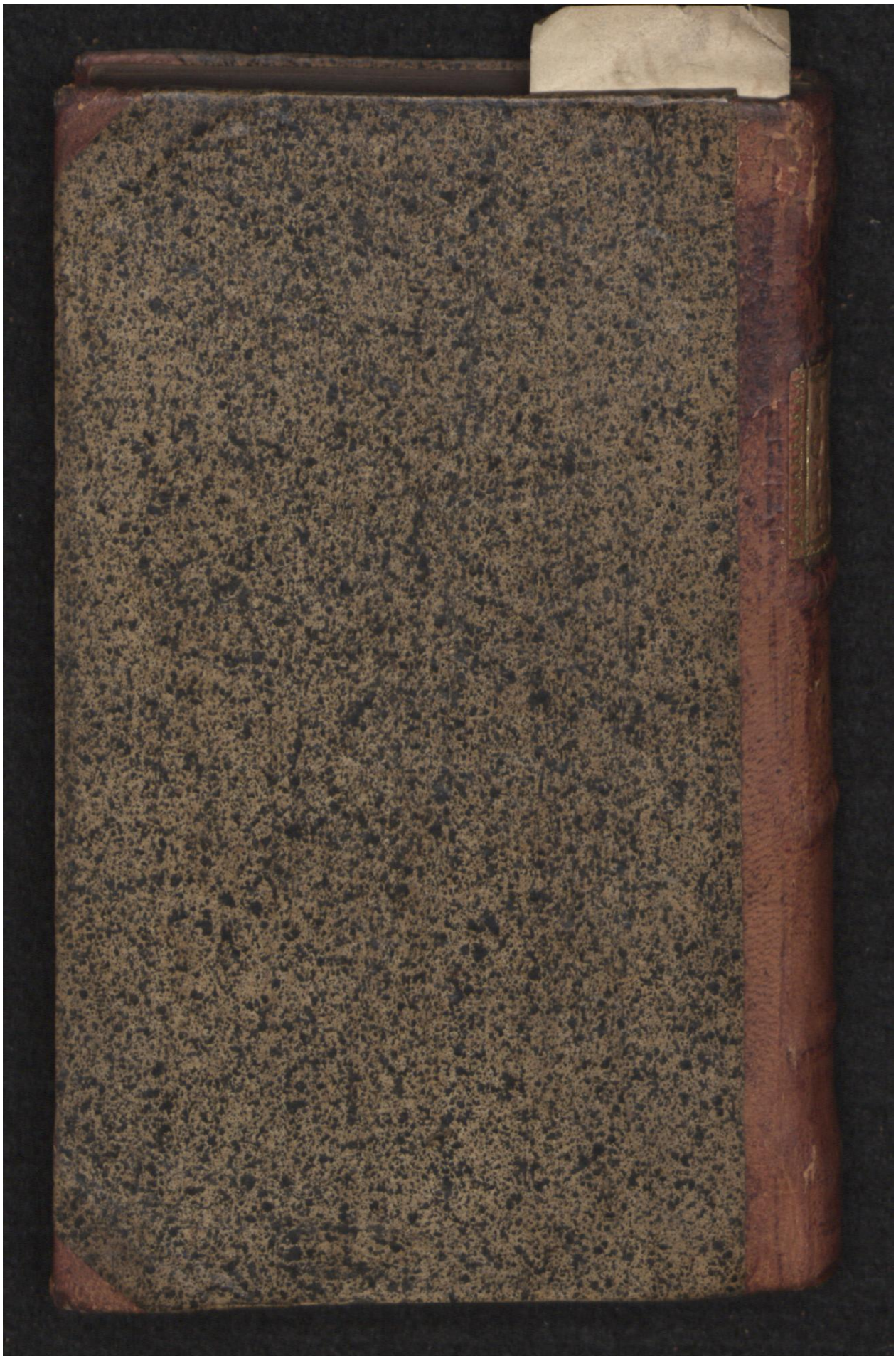

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

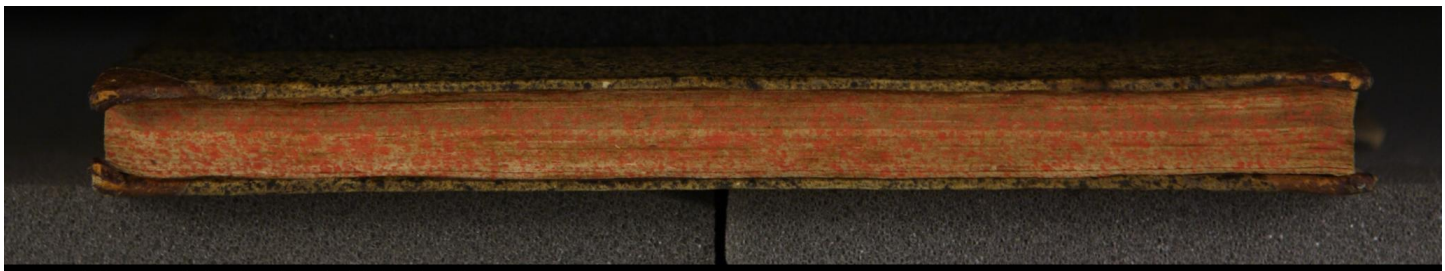

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

= LN 364
ex. 2

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

Trøst oc raad

1. Naar Gud i Kaarssens tid tøffuer met hielpen/ oc Bøn hører icke strax. 2. Imod fortuifflelse/ som fødis aff vor store Wuærdigheds/ oc suare Synders betenckelse.

Aff den 130. Psalme faaregiffuen/

Vdi Erlig / Velbyrdig oc salig Frue Christine Rosenkrantzis: Erlig oc velbyrdig Niels Strams til Werup etc. kiere Husfruis Begraffuelse.

Ved

Niels Lauritzsøn/ A. N. S. V.

Prentet i Kiøbenhaffn/ hos Henrich Waldkirch.

Anno 1600.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Niels Ekram.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

Christine Rosenkrantzis.

BIBLIOTHECA REGIA HAFNIENSIS

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Erlig oc Vel-

byrdig Niels Skram til Werup/ Kongelige Mayestats Befalnings Mand paa Bygholm Slaat / Ynsker ieg Naade / Lycke oc Velfart ved Christum.

KJere Niels Skram/ Gunstige Herre oc synderlig gode ven/ Den hellige Lucas vdi Apostlernis Giernings 20. Capittel / beskriffuer en Historie om en vng Person ved Naffn Eutychus / huilcken sad

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

sad i it vindue i den By Troade at høre Pauli Apostels Prædicken/ som hand giorde for nogle Discipler/ oc der hand forlengde samme sin tale indtil Midnat / kom samme vnge person en dyb Søffn paa at hand falt ned aff det tredie Lofft / oc bleff død optagen. Der Paulus det fornam/ gick hand ned til hannem/ falt paa hannem/ oc omspendte hannem / oc sagde til Folcket: Giører intet Bulder/ Thi hans Siæl er i hannem. Siden hente de Drengen leffuende op / oc bleffue icke lidet trøstede.

Aff huilcken Historie wi seer at endog denne vnge Person/ aff it Gudeligt oc Christeligt forsæt vaar opgangen met S.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Pouel at høre den skøne tale oc Disputatz hand haffde til dennem/ som i Stuen vaare forsamlede / kom hannem dog saa stor en wlycke oc offuerfaldtz skade paa/ at hand formedelst en Søffn oc Tyngsel / gior it grueligt fald igiennem try losst oc jammerligen døer.

Huilcket oss paaminder / at saadan oc anden wlyckelig tilfald/tit vederfaris Guds børn i Verden / at de som end hiertеligen fryeter Gud/haffuer Lyst oc attraa at høre hans Ord oc tiene hannem i all Gudelighed oc Hellighed / geraader i stor Elendighed / Wlycke / Kaarss oc Vedermodt: oc det aff HERrens retfærdige domme oc Faderlige Forsiun / som proberer alle

3408.

alle sine til Salighed/ oc straf- *Prouerb 3*
fer dennem hand elsker. Tht *Hebr. 12.*
det vere langt fra / at nogen
skulde tencke/end sige tro Saa-
dant at vere en wforuarendis
hændelse / it fatum, blind skeff-
ne / Eller oc Satans Vdret-
ning / enten ved sig selff eller
ved hans Lemmer onde Men-
nisker / Effterdi hand haffuer *Psalm 91*
giffuet sine Engle befalning/at
de skulle bære oss paa Henderne
i vore veye/at wi icke skulle sti-
de vor Foed til nogen Steen.
Oc Christus den euige Sand-
hed selff siger / Haarene paa *Luc. 12.*
vore hoffueder at vere talde/at
der falder icke noget aff/ vden
Faderens villie. Huorfaare
wi skulle wryggeligen slutte/
saadant at skee aff Guds vise

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

raad oc retfærdige tilladelse: Oc det for den Aandelig Tyngsel oc Søffnactighed/som Satan haffuer vore første Forældre paakast/ ved huilcken de giorde det skræckelige Fald aff det høye Lofft fra Guds euige godhed/ ned i Synd/ Sorrig oc Fordømmelse/ oc haffde bleffuet Aandelig døde/ saa vel som legemlig i all Euighed/der som den himmelske Adam Christus Jesus haffde icke kommet dennem til hielp/ oc igien opreist dennem. Huor aff det kommer/ at endog mange Menniskers forsæt er gantske gaat oc
Roman. 7. Christeligt mod Gud/ at leffue effter hans Bud/alligeuel tyngis de imod deris vilie oc forsæt aff kiøds oc blods skrøbelighed i

denne

3408.

denne ſuage Nature / huilcken wi arffuede aff Adam / oc tit giøre gruelige fald / icke aleniſte paa Legemens / men ocſaa paa Siælens vegne / ſom vendis vid Døden oc Fordømmelſen. Huilcket er at ſee i Dauid / Manaſſe / Petro / Magdalena / oc ſaadanne hellige Menniſker / Ja paa oſſ ſelff ſaa vel ſom paa andre / daglige dags. Dette maa wi bekiende ocſaa at vere Aarſagen / at Menniſken for ſaadan Syndzs brøſtſkyld / hendis oc paa Legemens vegne megen Wlycke / fare Gienuordighed / Siugdom oc Suaghed i denne Verden / ſom vnderlig oc i atſkillig maader paakommer aff HERRENS (ſom ieg ſagde) retviſe domme. Pſalm 119

A v Som

Som mange helligens Exempler beuiser. Jacob Patriarcha / bleff brut aff den Mand som brøds om natten met hannem / saa hans høffte Been gick aff Ledt / at hand bleff der effter halt. Job vaar gantske elendig oc meget plaget i lang tid. Mephiboſet Jonatans Søn i sin vngdom falt (der hans Amme flyde met hannem) oc slo sit Been sønder / at hand bleff en vanfør Krøbel sin gantske Liffs tid. Det Menniske som laa hos det fiskedam Bethesda 38. Aar oc vaar meget vanfør lam oc skrøbelig. Act. 3. talis om den som vaar født halt aff Moders Liff / oc mange andre / huilcke baade Hiſtorier oc Forfarenhed viſer oſſ.

Genes. 32.

Iob 2.

2. Sam. 4

Ioban. 5.

Men

3408.

Men der imod haffuer vi denne trøst / at lige som Paulus gick ned til deñe sønderknuſede Drengs døde Legeme / omfauffnede hañem / oc ved Guds allmectige krafft (som ſtadfeſtede Ordet oc den Lærdom hand prædickede) gaff den døde dreng Liff igien / huorudaff kom en ſtor glæde offuer alle de Gudfryctige / ſom ſaae det. Saa haffuer oc voris kiere Frelſer den Herre Jeſus Chriſtus / ſtiget ned aff den høye Himmel / oc omfauffnet oſſ / taget vor ſkrøbelig oc dødelig kiød oc blod paa ſig / oc ved ſin Død oc fortieniſte liffactig giort oſſ / førſt aandelig i denne Verden / i det hand ſom den rette Jſraels Badſker / læger alle voris

Siæls

Siæls Saar oc bræck. Oc som
Psal. 147 Dauid siger: Hand helbreder alle som ere i Hiertet sønderknusede/ oc læger deris sprække. Hand er den rette Samaritan der forbinder voris bræck/oc la-
Luc. 10. der Vin oc Olie der vdi/sit hellige Ord / de Høyuærdige Sacramenter oc sin Aands
Psal. 107 krafftige Trøst/ som oc Dauid en anden sted siger: Hand vdsende sit ord/oc helbredede dennem. Men siden naar hand kom̃endis vorder aff Himmelen en Dommer offuer Leffuende oc Døde / paa fornyelsens dag / da skal hand omfauffne vore døde forknusede oc sønderslagne Legemer / tilføye dennem met voris vdødelig Siæl/
Philip. 3. oc indføre dem til det sande Liff/

forme-

3408.

formedelst den Krafft hand kand vndertuinge sig alting/ oc siden demmem i euighed forklare oc met all ære/ Lius/ Salighed oc Wdødelighed formye oc begaffue: Da skal alle Guds Børn/ hues Skilsmysse her haffuer veret grædelig/ komme tilsammen/ see oc omgaaes met huer andre/ oc bekomme icke en ringe/ men offuermaade stor glæde oc euiguarendis hiertens Trøst/ hos frelseren JESum Christum. Huilcken da fuldkommelig skal frij vore Fødder fra fald/ vore Øyen fra graad/ vor Siæl fra Døden/ saa vi da skulde vandre for hannem i de leffuende Lande. Iohan. 17 Psal. 116

Midler tid skulle alle retsindige Christne met Tro oc taal

taal / optage deris Kaars / ſige met Job: Vilde end HER-REN ſla mig ihiel / ſaa vil ieg dog haabe paa hannem / bide oc foruente forløſningē fra en Morgen ſtund til en anden / oc met ſtor Attraa oc lengſel ſtunde til ſaadan Herlighedz Obenbarelſe / oc ſom Chriſtus raader Luc. 21. opløffte deris Hoffueder / oc vide at forløſningen er nær.

Pſal. 130

Huor om i denne Lig Prædicken aff Guds Ord merckeligen forhandlis / huilcken eders Velb. (kiere Niels Skram) til mig kort forleden forſende / at ieg den ved Prenten ſkulde lade vdgaa / paa Hederlig oc Høylærd Mands / M. Niels Lauritzſøns Superintendentis i Wiborg

3408.

borg Stiffts vegne / oc met en liden Præfatz formere. Huilcket ieg effter Eders V. scriffteslig begering giort haffuer / Oc nu tilskicker eder samme Bog / intet tuifflēdis / at naar i den lesser / Jo skulle finde oc føle hiertens Trøst mod den store sorg / som i fick aff den sørgelige hendelse oc wlycksalig Fald (for Menniſken at anſee) eders allerkieriſte velbyrdige from̃e oc Gudfryctige HusFrue / Frue Christine Rosenkrantz (effter HERRens vilie oc vise raad / som vnderlig handler met sine Helgen) paakom: Hues Siæl nu er (som Abigael sagde til Dauid) indbunden i de leffuendis Baand hos HERREN vor Gud / i Abraha Skød / i Guds

Pſalm. 4

Samu. 25.

Luc. 16.

Sap. 3. & 4

Guds haand/ i rolighed/ huor ingen pine rører hinde: Huor wi oc ville met hinde oc alle tro Christne paa den store HERrens tilkommelsis dag/ samlis oc opfyldis/ aff glæde naar hans Ansict obenbaris. Den samme HERRE oc trofaste Gud befaler ieg Eder oc Eders elskelig vnge velbyrdige Frue/ Fru Agatha Søfeldt/ Eders kiere B. Daatter/ Jomfru Elsebe Skram/ met gantske Hus oc Hoff til timelig Sundhed oc euig Salighed. Amen. Screffuet i Kiøbenhaffn/ 4. Julij/ Anno 1600.

Psalm. 17

E. B.

Tienstuillige

Peder Jenssøn

Winstrup/ D.

Erlig

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

Erlig oc Vel-

byrdige Mand Niels Skram til Werup/ Kongelige Mayestets Befalnings Mand paa Bygholm Slaat / Naade / Barmhiertighed oc Fred aff Gud Fader oc den HErre Jesu Christo/ vor Frelsere.

VIlkomme oc velbyrdige Niels Skram/ Gunstige Herre oc ven/ Jesus Syrach / giffuer alle som sørge oc græde for deris affdøde Venner/ it Christeligt oc nyttigt Raad/ sigendis: Sirac. 38.

B Lad

Lad Bedrøffuelse icke komme i dit hierte/ men ſla hende fra dig/oc tenck paa Enden / oc forglem det icke: Thi der er ingen igienkommelſe: det hielper hannem icke: oc du giør dig ſkade. Tenck paa hannem / Lige ſom hand er død/ ſaa ſkalt du oc dø: I gaar vaar det hos mig/i dag er det hos dig. Efterdi den Døde nu ligger i rolighed/ ſaa lad oc aff at tencke paa hannem / oc trøſte dig offuer

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

offuer hannem igien/ Effterdi hans Aand er stild her fra.

VEt disse Ord formaner denne hellige Mand alle Guds Børn/ At de icke skulle wmaadelig sørge for de døde/ som de andre / det er/ Hedningene / de haffue intet haab/enten at deris døde skulle leffue / oc opstaa igien met Legemet: Eller oc om Guds naade oc det euige Liff/som er Guds gaffue i CHRisto Jesu: Men tencke oc tro/at det gaar Mennisken lige som Fæ / oc at som dette dør/saa dør oc det/oc at de haffue alle enhaande Aande/ oc de fare allesammen til en sted. Men hand vil at naar vi/

1 Thess. 4. Esai. 26.

Rom. 6.

Predick. 3.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

som Naturligt er / begræde oc
beklage vore affgangne Ven-
Sirac. 38. ner / oc haffue beſtyret dem en
hederlig Jordefærd / at wi da
ſkulle trøſte oſſ igien / ſom hand
tilforn haffuer lært / oc haabis
Pſal 13. der til at Gud er ſaa naadig / oc
at vort hierte ſkal glæde ſig / at
Gud hielper ſaa gierne : Oc at
Iob 19. wi vide / at vor Frelſere leffuer /
oc hand ſkal her effter opuecke
oſſ aff Jorden : Oc wi ſkulle der
effter omgiffuis met denne vor
hud / oc wi ſkulle ſee Gud i vort
Kiød / den ſamme ſkulle wi ſee for
oſſ / oc vore Øyen ſkulle ſkue
hannem oc ingen fremmet / ſom
Job haffuer trøſtet ſig / oc at wi
vdi det euige Liff ſkulle finde vo-
re Venner igien / ſom wi haffue
icke miſt / men ſendt i veyen for
oſſ /

3408.

oss/ oc siden altid vere hos Her-
ren / Saa fremt de ellers ere i 1 Thess. 4.
troen til Christum hensoffuede.
Ja Syrach raader / at wi oc- Syrach. 7.
saa skulle tencke paa enden/ det
er vort eget yderste/ paa det wi
skulle icke synde / enten met en
wchristelig oc Hedenske Sorge
oc gremmelse/eller i andre maa-
de: Men fast heller effter Chri- Marci 13
sti formaning/vaacte oss/vaa-
ge oc bede/ thi wi vide icke naar
den tid er : eller paa huad stund Matth. 24
vor HERRE eller Døden skal
komme.

Oc paa det at Syrachs
raad skal gielde dismere hos
alle / oc ingen sig skal besuære
met en Hedenske oc wmaadig
Bedrøffuelse/ sig selff til skade/
oc Gud til Vanære / da beleg-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

ger oc ſtadfeſter det met fem grundelige oc beuegelige ſager/ ſom oſſ fra ſaadan ſkadelig ſorge ſkulle affſtrecke.

Den første/ er/ at det er forgeffuis Arbeyde oc møye at ſørge for den Døde. Fordi der er ingen Igienkommelſe fra Døden oc til dette timelige Liff/ ſom daglig forfarenhed beuiſer/ oc Job klager/ ſigendis: Jt Træ haabis/ naar det er affhugget/ at det ſkal forſuandle ſig igien/ oc quiſtene der paa lade icke aff/ Alligeuel at Roden bliffuer gammel i Jorden/ oc at Stubben døer hen til ſtøff: Saa grønis det dog igien aff Vandens luct/ oc vaaxer op lige ſom det vaar plantet.

Job 14.

Huor

3408.

Huor er it Menniſke/naar det er dødt/ om kommet oc borte? Lige ſom vand vdløber aff Søen/oc ſom en Strøm ſigis bort oc tørris: Saa er it Menniſke naar det legger ſig/ oc ſkal icke opſtaa/oc ſkal icke opuogne (til dette naturlige oc timelige Liff oc omgengelſe) ſaa lenge ſom Himmelen bliffuer/ oc icke heller opueckis aff ſin Søffn.

Derfaare vil Syrach ſige/ ſkal ingen ſørge formeget offuer den døde/effterdi hand kand ſlæt intet der met vdrette: Dette haffuer Konning Dauid viſ. ſelige betenckt. Thi der hans Barn laa ſiug/ da ſørget/ bad oc faſtet hand/ oc vilde icke lade ſig trøſte. Men der Barnet vaar død/ ſtod hand op/ gick i *Syrac. 22.* *2. Sam. 12*

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

HERRENS Hus/ oc lod siden bære Mad for sig/ oc sagde: Jeg fastede oc græd for barnit/ der det leffuede. Thi ieg tenckte/ huo veed om HERREN vil blisse mig naadig/ at barnet maa leffue/ men nu det er død/ huad skal ieg da faste? Kand ieg oc hente det igien? Jeg far vel hen til det/ men det kommer icke til mig igien.

Den anden Sag/ Syrach indfører/ huorfaare mand skal icke gremme sig i sin Venners død offuer alle maade/ er at det hielper hannem intet/ som død er/ oc hand haffuer intet gaffn der aff/ huilcket icke alene er at forstaa aff det som nu sagt er/

Thi

3408.

Thi it Menniske kand icke føre den vdfarne Aand igien / oc ey hente den fraskilde Siæl igien met sin graad eller i andre maade: Men oc aff Salomons ord som scriffuer: Naar Træet falder / det falder mod Synden eller mod Norden / paa huilcken sted det falder / der skal det ligge. Thi naar it Menniske skillis fra dette Liff / kand hans stat oc vilkaar / som hand kommer til / icke forandris eller forvandlis / ihuad hans Venner i Verden gjøre der til. Thi de retfærdigis Siæle / ere i HERRENS Haand / huor ingen Pine skal røre dem: Men de Vgudelige gaa bort til deris sted / som Lucas scriffuer om Juda / Christi Forrædere / huor de skulle vere i

Vish. 16. Predick. 11.

Vish. 3.

Apost. Giern. 1.

Helffuede oc i Pinen / met den
Luc. 16. rige Fraadsere. Saa maa nu
begge Parter bliffue i sin sted /
de Fromme i Himmerigis glæ-
de / de Onde i Helffuedis Pine.
Luc. 16. Thi imellem oss / siger Abra-
ham til den Rige Mand / oc e-
der er it stort suellende dyb be-
fest / at de som ville fare her fra
ned til eder / kunde icke / oc icke
heller fare der fra hid offuer til
oss.

Saa haffue derfaare Guds
Børn / som ere hen soffnede i
HERREN / vor hylen oc graad
Yfirhed 4. intet behoff / thi de leffue euinde-
lige / oc HERREN er deris løn /
oc den høyeste sørger for dem:
Oc de haffue faaet it herligt ri-
ge / oc en deylig Krune aff Her-
rens Haand. Huorfor de al-
drig

3408.

drig begere eller kunde foran-
andre / denne salige oc glædeli-
ge stat / som de nu ere vdi: Oc
ere derfaare ey heller at begræ-
de. Men de wgudelige som al-
lerede haffue faaet deris Dom/
kunde icke heller hielpis/der som
wi end ville sørge oss ihiel / som
aff Scrifften beuist er: Oc Gud
haffuer ingen behagelighed der-
til / som wi kunde see / aff det
hand taler til Samuel/ sigen-
dis: Huor lenge vilt du sørge
for Saul/som ieg haffuer bort-
kast/ etc. 1 Sam. 16

Dernæst kand de affdøde in-
tet gaffn haffue aff vor bedrøff-
uelse/ fordi de huercken vide el-
ler føle oc fornemme/ huad her
skeer i Verden /siden de ere hen-
ne. Thi som Salomon lærer/ Predick. 7.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

huo vil sige Menniſket huad der skal komme effter hannem/ vnder Solen. Ere hans børn i
Iob. 14. ære/ siger Job / det veed hand icke: Eller om de ere ringe det bliffuer hand icke var. Oc E-
Esa. 64. saias: Abraham veed intet aff oss/ oc Israel kiender oss icke.
predick. 9. Fordi at de lessuende vide at de skulle dø. Men de døde vide intet/ Oc de haffue ingen deel mere i Verden/ i alt det som sker vnder Solen. Derfaare gior det ingen goed/ vil Syrach sige/ at du gremmer eller væner oc marterer dig formegit for de Døde.

Den Tredie Sag/ er/ at Syrach seriffuer/ Oc du gior dig Skade. Thi nogen

3408.

nogen kunde sige / ieg veed vel at min bedrøffuelse hielper den døde intet: Men ieg sørger oc græder for min egen skyld / etc. Men der suarer hand saa til/at du ey heller selff kand haffue noget gaffn der aff/men meget mere skade. Thi Døden komer aff Sorge oc Hiertens bedrøffuelse giør styrcken skrøbelig. Sorg oc fattigdom giør Hiertet vee i fristelse oc offuertrædere. Ja sorg giør gammel før end tiden komer/oc dræber mange Folck/ oc hielper dog aldelis intet. Dette vidner oc Salomon. Sorg i hiertet/ siger hand/ forkrencker/ oc en bedrøffuet haffuer aldrig en god dag / oc it bedrøffuet mod fortørrer benene.

Syrach. 38

Syrac. 30.

Ordspr. 12. oc 15 17.

Derfor endog det er icke a-

lene naturligt/men oc Christe-
Syrac. 22. ligt (fordi Gud i Scrifften haf-
fuer det befalet) at sørge offuer
den døde. Thi hand haffuer icke
Liuset lenger/Som oc Syrach
Syrac. 38. oc 22. en anden sted scriffuer: Mit
Barn/naar som nogen døer/
da begræd hannem oc beklag
hannem/lige som dig vaar skeet
stor sorg/oc siger/at saadant
skal skee i siu dage/eller en dag
eller tu i det mindste/paa det
Syrac. 38. mand skal icke kunde tale ilde
om dig: Saa lærer hand dog
her/at du skalt ocsaa trøste dig
igien/at du skalt icke vere sor-
gefuld/oc gremme dig forlenge
eller formeget/Effterdi du giør
dig selff saadan skade der met/
som nu tilforn er omtalet: Oc
Luc. 7. Jesus haffuer sagt til den Encke

aff

3408.

aff Nain / der sørget for hendis Søn: græd icke.

Den Fierde Sag /

huorfaare mand icke skal vden maade bedrøffue sig / Er at du skalt betencke / at du skalt dø / lige som hand er dødt. Thi det er beskicket for alle Menniske / at de skulle en gang dø / oc der effter dommen. Oc Psalmisten siunger: huor er nogen som leffuer oc icke seer Døden? Som frelser sin Siæl aff Helffuedis Haand? Sela. Saa at det er fordi / huergang nogen døer / eller du tencker paa hannem / lige som hand talede til dig / oc sagde: I gaar vaar det hos mig / I dag er det

Hebr. 9.

Psalm 89

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

er det hos dig. Thi Menniſken
predick. 9. veed icke ſin Ende. Saa gi-
ris det fordi icke behoff/ at du
formeget oc forhøyt/ det vd
din Ven ſkal met hiertens ſuck
oc Angiſt beklage oc begræde/
ſom dig ſelff/ oc alle Menniſk
met hannem ſkal vederfaris.
Syrac. 14. Beteuck faſt heller/ at Døde
forſømer ſig icke/ oc at alt kiø
bortſlidis ſom it klæde/ oc at de
er den gamle Pact/ Du ſkal
Matth. 24 dø. Derfaare ſom Chriſtus
lærer/ vere i ocſaa rede: Th
Menniſkens Søn ſkal komm
paa den ſtund ſom i icke acte.

Den Femte Sag

er at/ den døde nu ligger
Roligheđ. Thi ſalige er
Oben. 14 de døde/ ſiger S. Hans/ ſo

3408.

dø i HERREN/ (det er vdi Guds bekiendelse oc paakaldelse/ oc en stadig Tro/ sigendis met Stephano: HERRE JESV/ anamme min Aand) Ja Aanden siger at de huile aff deris arbeide. Thi det er en elendig oc jamerlig ting met alle Menniskes Lessnet aff Moders Liff/ indtil de bliffue begraffne i Jorden/ som er allis vor Moder/ der er altid Sorg/ Fryct/ Forhaabelse/ oc paa det sidste døden/ eller som Paulus taler/ Her er vduaartis Strid/ oc induaartis Forfærdelse/ Saa at vor Pilegrims oc Vdlendigheds dage ere faa oc onde. Thi vort Liff varer halfffierdesinds tiue Aar/ Naar det kommer høyt/ da ere de firesindstiue Aar

Actor. 7

Syrac. 40.

2 Cor. 7

1 Mose 48

Psalm. 90.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Aar / oc naar det haffuer veret kaasteligt / da haffuer det veret møye oc arbeyde.

Men naar Gus Børn / de bliffue forsamlede til deris
1 Mose 25 Folck / oc hensoffue i HERREN /
Da faar all deris elende en sa-
Predick. 12. lig ende. Thi Siælen kommer
til Gud igien / som hende gaff:
Men Legemet huiler sig i sit
Esai. 26. kammer / indtil vreden gaar off-
1 Thess. 4. uer / Oc HERREN skal selff
komme ned aff Himmelen / met
it stort anskrig / oc offuer En-
gels røst / oc met Guds Basu-
ne / Thi da skulle de døde i Chri-
sto opstaa / saa at Siæl oc Le-
Iohan. 17 gemme skulle samblis igien / oc
vere der som hand er oc see / den
herlighed som hans Fader haff-
1. Cor. 15. uer giffuet hañem. Huor Gud

skal

3408.

skal vere alting i alle / oc affto eller thaare aff deris Øyen : oc døden skal icke mere vere / icke heller sorg / oc ey skrig / oc ey heller Pine skal mere vere / eller nogen forbandelse. Men der skulle de haffue det rette Liff / oc Euig Glæde skal vere offuer deris Hoffuet / oc de skulle faa Glæde oc Fryd / Oc Pine oc Suck skulle flye bort fra dem. Gbenb. 21. oc 22 Syrac. 48. Esa. 53.

Derfaare effterdi / at de Gudfryctigis død / som Bernhardus siger / er en Ende paa alt Ont / oc en Dør til Liffuet / oc de ere i Rolighed / som nu beuist er / da slutter Syrach / at du skalt lade aff at tencke paa den Døde / oc trøste dig igien / effterdi hans Aand er skild fra hannem

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

hannem / huilcken du icke met din Bedrøffuelse kand igien hente.

Denne kaarte forklaring / Fromme oc Velbyrdige Niels Skram / offuer Syrachs Sprock / som i begyndelsen bleff indført / haffuer ieg villet giøre vdi Fortalen til denne Ligpredicken / som bleff holden vdi Lønderup Kircke / den fierde Septemb. Anno 1597. offuer E. V. fromme / dydelige oc kiere Husfruis / velbyrdige oc salige Frue Christine Rosenkrantzis Begraffuelse / huilcken E. V. haffuer begeret aff mig / at ieg den til prenten ville forfærdige oc vdscriffue / paa det at E. V. kunde her met trøste sig vdi den store Sorg oc Huskaars / som

Gud

3408.

Gud aff sit visse Raad / animo medentis, non perimentis, som Chrysostomus taler/det er met det hiertelaw at hand vil læge/ oc icke døde eder/ haffuer E. V. paalagt/ bedende her hos paa det fliteligst/ at E. V. dette mit ringe arbeyde/ som ieg Gud til ære / oc E. V. til tienste / oc it føye tackneñelighedz Tegn for mange Velgierninger effter E. egen Begering oc anfordring giort haffuer/ ville verdis til at lade sig vel befalde/ oc altid være min gunstige Herre/ fordrer oc Ven. Guds Fred som offuergaar all Fornufft / beuare E. V. sampt eders kiere Daatters E. V. Jomfrue Elsabe Skrams / oc alle eders gode venners hierte oc Sind i Chri- sto

Philip. 4

Til Philemonem

sto JEsu. Den samme vor HERRis JEsu CHristi Naade vere met eders Aand. Amen.

E. V.

Tienstvillige

Nicol. L. Arctander
S. V.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

vor
ade
nen.

nder

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

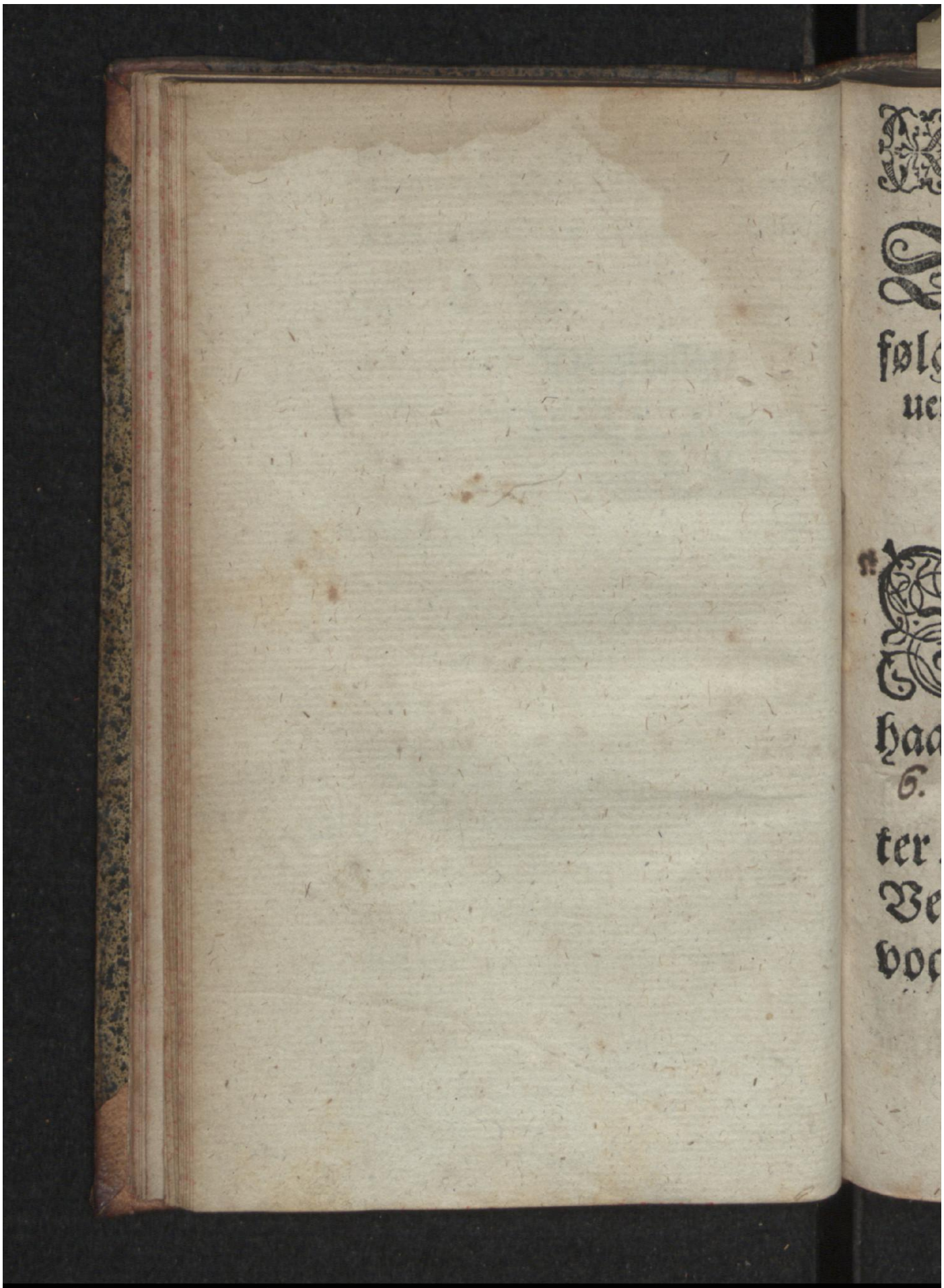

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

Disse efftersølgendis Ord/ beskriffuer den Kongelige Prophete Dauid vdi den 130. Psalme. v. 5. 6. 7. 8.

5. JEG bier efter HERREN/ min Siæl bier/ oc ieg haabis til hans Ord. v. 27. 14. v. 40. 2. Hab. 2. 3.

6. Min Siel vocter efter HERREN/ mere end Vectere/ som inderlige vocte efter Morgen.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

7. Israel haabe paa HERREN / Thi der er Naade oc megen Gienløselse hos hannem.

Es. 25. 9. Es. 33. 2.

8. Oc hand skal frelse Israel aff alle sine Synder.

BLant andet / Elskelige i HERREN / som den Kongelige Prophete Dauid / inderlige beder oc begerer aff Gud i den 39. Psalme / er oc dette / HERRE / siger hand / giff mig tilkiende mit Endeligt / oc huor lenge ieg skal leffue / saa kand ieg vide huor snart ieg skal her fra. See mine Dage ere en Haand bred / oc mit Liff er som intet for dig : Huor gantske intet ere alle Menniske / som dog

Psal. 39.

leffue

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

leffue saa tryggelige/ Sela. Vdi denne Bøn viser Propheten / at det Menniskelige naturis vanart/Blindhed/ Vandkundighed oc Seckerhed/ er saa stor / At endog Menniskel fød aff en Quinde / leffuer en stacket tid/ oc er fult aff wro / det gaar op som it Blomster/ oc falder aff/ det flyer som en Skygge / oc bliffuer icke: Ja endog alle vore dage ere ikun en haand bred / det er / offuermaade kaarte oc stackede/ oc som intet for Gud at regne / Saa ere dog Menniskene meenlige saa trygge oc seckere/ at de icke aluorlige offuerueye oc betencke saadan deris Dødelighed / oc forfengelige oc forgengelige Liffs stackede Kaarthed: Men de fast heller sige i sit Hierte: Jeg skal aldrig omstødis / det skal aldrig haffue nød her effter/ Det er deris Hierte/ at deris Hus kunde bliffue altid/ deris Bolig kunde bliffue euindelige/ oc haffue stor ære paa Jorden/ saa at mange der offuer bliffue wforuarendis forraskede/ oc offuerfaldne/ aff Døden/ Naar de sige her er frød

Iob. 14

Psal. 10

Psal. 49

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

1. Thess. 5. her er ingen Fare / saa falder Forderffuelsen hasteligen offuer dem / lige som Pinen en Fructsommelige Quinde / at de aff Guds retfærdige Domme bliffue til Euig tid fordømde.

Derfaare lærer Dauid / for det Andet / met sit Exempel / At wi met hannem inderlige oc mindelige / aff gantske Hierte skulde bede oc sucke til Gud / At hand vil giffue oss tilkiende vort Endeligt / oc huor lenge wi skulle leffue / paa det wi kunde vide / huor snart wi skulle her fra / det er / At hand vil opliuse vore Hierter oc Forstand / met sin Aand oc Naade / at wi kunde rettelige forstaa oc aluorligen betencke / huor stacket / huor forgengeligt oc forfengeligt / huor wuist oc skrøbeligt dette Liff er / Oc at det for Syndens skyld / som boer vdi oss / er allehaande Elendighed oc Wselhed / oc paa det sidste Døden vndergiffuet oc vnderlagt: Oc at wi haffue vor bestemte tid aff Gud at leffue vdi / vor Maanedis tal staar hos hannem / Hand

Iob. 14.

haffuer

3408.

haffuer sæt oss it Maal / huilcket wi icke skulle offuergaa / Saa at der er icke nogen som leffuer/oc icke seer Døden / Oc der er ingen som frelser sin Siel aff Helffuedis haand/ Men det er beskicket for alle Menniske / at de skulle en gang dø/ oc der effter Dommen / vdi huilcken huer skal faa effter som hand haffuer handlet i Legemens Leffnet / huad heller det er gaat eller ont. Psal. 89. Hebr. 9. 2. Cor. 5

Til denne Tancke oc Betractelse / lærer oss først at betencke / huad Sag der er til / At vore Pillegrims dage ere saa faa oc onde / oc fare bort som en Strøm/ som Moses siunger/ oc ere som en Søffn/lige som Gress/ der dog snart visner/ Oc at det er den gamle Pact/ at wi skulle dø / som er/ at vore første Forældris Synd/oc vore egne Synder / wi haffue arffuet effter dem / Den haffuer giort dette/ at Døden som er Syndens sold/trenger igiennem til oss alle/ fordi wi syndede alle/ oc haffue mist den Ros/ wi skulle haffue for Gud. 1. Mos. 47. Psal. 90. Syrac. 14. Rom. 6. Rom. 5. & 3.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Dernæst lærer denne Tancke om vor Dødelighed oc Liffs kaarthed/ oss
5. Mosi 4. en skinbarlig Predicken / om Guds Vrede / som er en fortærendis Ild/ oc hans strenge Dom imod Synden/ paa huilcken der vil følge den euige Død / vden mand faar Naade for Christi skyld/ Thi det giør din Vrede
Psal. 90. siger Moses / at wi forgaa / oc din Grumhed / at wi skulle saa hastelige bort. Item alle vore Dage fare bort ved din Vrede / wi fortære vore Aar lige som en Snack.

Her aff vddriffuis aff vore Hierter / oc forgaar da for det tredie / all Kiødelige sickerhed oc Tryghed/ saa at it Menniske aff den hellig Aands
Psal. 32. Forarbeydelse / met Hiertens suck oc Anger / bekiender sine Synder for Gud/ oc skiuler icke sine Misgiernin-
Psal. 119. ger/oc fryeter sig for hannem/at hans Legeme beffuer oc forfærdis for hans
Syrac. 21. Dom/ oc hader Synden/ oc flyer for hende/ som for en Hugorm/ der haff-
Hebr. 5. uer ført oss i Døden/ oc Guds vrede/ oc indflyer derfor til Naadestolen/

JEs

3408.

JESVM CHRIstum/ der haffuer opsluget Døden i Seyer/paa det at hand icke skal komme til Dommen / men trenger sig igiennem fra Døden oc til Liffuet. I.Cor. 15. Iohan. 5. Derfaare siger Sirach: Huad som du giør/ da betenck Enden / saa giør du aldrig ilde. Syrac. 7.

Dette ere de sandskyldige Sager / huorfaare Dauid vil at wi met hannem skulle bede Gud/ at hand vil giffue oss vort Endeligt tilkiende/ Oc sige met Mose: HERRE lær oss at betencke / at wi skulde dø / at wi mue bliffue Forstandige / paa det at HERREN icke skal komme paa den Dag / som wi icke tencke / oc paa den Stund som wi icke meene/ oc finde oss soffuende vdi vor Ondskaff oc Synder / Oc saa giffue oss vor Løn/ met Pyenskalcke / huor der skal vere Graad oc Tendgnitzel. Pſal. 90. Matth. 24.

Men efterdi det wi see for Pyen/ oc kunde tage oc føle paa/ det gaar oss nærmer til Hierte / end det wi høre

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

eller met vort Sind oc Fornufft / alleene befatte / Da haffuer Gud forudden saadan Vnderuisning i sit Ord/ oss befalet / At naar nogen dør / da skal wi begræde oc beklage hannem/ oc klæde hans Legeme met tilbørlig
Syrac. 38. Skick/ oc bestyre hannem en hederlig Jordefærd / paa det at wi aff saadan siunlige oc skinbarlige Exempel/ skulle diss grundeligere paamindis om vort Liffs forgengelighed / om Dødsens visshed/ oc Timens wuisshed / oc om Guds strenge Domstol/ for huilcken wi skulle alle obenbaris / oc huer
Rom. 14. skal giøre Regenskaff for sig selff.

Thi saa offte som nogen dør/ oc wi følge noget Lisg til sin Leyersted/ da læsis oss Dødsens Steffning lige som den Døde talede til oss i den-
Syrac. 38. & 14. ne Mening: I dag er det hos mig/ i morgen hos dig/ Betenck at Døden forsømmer sig icke / Du vedst io vel/ huad Pact du haffuer met Døden/ Alt Kiød bortslidis som it Klæde/ oc
Esa. 38. det er den gamle Pact at du skalt dø/ Beskicke derfor dit Hus / thi du skalt dø/

3408.

dø/ oc icke leffue/ Saadan en Steffning see wi nu her i dag for Øyen/ vdi denne ærlige/ Velbyrdige oc Salige Frue Christine Rosenkrantzis Begraffuelse/ at wi skulle tencke paa enden/ oc icke forglemme det/ Hun er gangen for i Veyen/ oc haffuer faaet oss Staffuen/ Hun kommer icke til oss igien/ som Dauid taler om sit Barn/ men wi skulle komme til hende. Men efterdi wi icke vide naar/ eller huor/ eller i huad maade Døden vil gieste oss/ oc den sidste dag er skiult/ Saa lader oss haffue alle dage i act/ oc betracte vort Yderste/ paa det wi aldrig skulde synde/ men meget mere aff Guds Naadis Hielp/ met Paulo stride en god Strid/ fuldkomme Løbet/ beholde Troen/ oc siden faa retfærdigheds Krone/ Gud forlæne oss her til sin Naade.

Syrac. 38.

2. Sam. 12

Augustinus

2. Tim. 4.

Men paa det at wi aff denne nærueren dis Begengelse/ som wi gifre denne salige Frue/ kunde diss ydermere her til opueckis oc beuegis/ Da

vil ieg effter gammel Skick oc Sedvane/ forhandle tuende Parter i denne Lijgpredicken.

Først vil ieg tale om Erlig oc Velbyrdig / oc nu salig hos Gud/ Fru Christine Rosenkrantzis Byrd/ Leffnet oc Endeligt.

Dernæst vil ieg forklare den skøne Tert som ieg oplæste aff 130. Dauids Psalme / Til hvilcken denne salige Fruis store Tolmodighed i hendis store Kaars oc Siugdom/ haffver giffuet mig Aarsage/ Thi lige som Dauid siger/ at hand i Troen/ Haabet oc Taalmodighed / haffuer met Siel oc gantske Hierte/ biet oc ventet HErrens Hielp / indtil hand haffver den bekommet / Oc raader derfaare andre / at de i lige maade skulle gisre/ oc haabe paa hannem/ effterdi der er Naade oc megen Bienløsning/ met Syndernis forladelse / hos hannem at finde/ Saa haffuer den salige Frue i lige maade / aff den Naade strød hende vnte/ biet oc haabet effter Guds Naade oc Hielp / indtil hand

nu

3408.

nu paa det sidste / ved en Christelige Død / giorde en salig Ende / paa all hendis Elende.

Om det Første.

SYrach siger: See til At du beholder it gaat Naffn / det bliffuer vissere end tusind Liggendefæ aff Guld / huor gaat it Leffnet er / da varer det en liden Tid / Men it gaat Naffn bliffuer euindelige / Huor met hand icke allene raader alle Menniske til Dyd oc Fromhed / oc at de skulde leffue tuctelige / retfærdelige oc guddelige i denne Verden / paa det de kunde faa oc beholde it got Naffn oc Rycte / huilcket er bedre end tusinde Klenodier aff Guld / som oc Salomon siger: Rycket er kaastelige gere end stor Rigdom: Oc Gunst er bedre end Sølff oc Guld: men hand oc saa loffuer dennem som i saa maade tracte oc stræbe effter it erligt rycte / At

Syrac. 42.

Tit. 2.

Ordſ. 22.

Iacob 4. At endog deris Leffnet er ickun en Damp som varer en stacket tid/ oc der effter forsuinder / saa skal dog deris gode Naffn oc Jhukommelse bliffue Euindelige baade hos Gud oc Menniskene. Derfaare efterdi denne Salige oc Velbyrdige Frue / hues Lijg wi nu bestede til sin Leyersted oc Huilekammer / haffuer altid lagt sig effter/ saa at skicke oc skaa sig i sit leffuende Liff / at hun kunde faa oc haffue it ærligt / Christeligt oc wforkrenckt Rycte/ / Saa er det oc saa billigt/ at wi/ som hun haffuer fortient/ giffue hende it gaat oc loffligt Naffn / paa hendis Død / at det kand stedse hos oss som igien leffue/ kommis ihu/ oc hendis Dyder efterfølgis/ Vil ieg fordi tale.

1. Om hendis Adelige Herkomst oc Byrd / oc hendis vngdoms Aar oc ærlige Opdragelse oc Optuctelse.

2. Om hendis Ecteskaffs stat oc Christelige Leffnet oc Omgengelse met sin kiere Husbonde oc andre.

Om

3408.

3. Om hendis store Kaars oc wlyckelige tilfald/ der haffuer skilt hende aff met dette Liff / oc fult hende til Døden / Oc huorledis hun der vdi haffuer skicket oc holt sig / Oc er paa det sidste Christeligen hensoffuet vdi HERren.

I.

Det er en Kaastelige oc Herlig ting/at vere fød vdi den Christne Kircke aff Fine / Erlige oc Gudfryctige Forældre / naar mand icke selff vanslecter oc gaar aff Ecten / Thi vden for den Christne Kircke/ som Augustinus siger / er ingen Salighed at bekomme/ Oc HERREN siger/ At hand giør Barmhiertighed i tusinde Led / mod dem som hannem elske oc holde hans Bud / saa at deris Sæd skal bliffue mectig paa Jorden/ Oc de frommis Slect skal velsignis/ Oc de Retfærdige skulle arffue Landet/ oc bliffue der vdi euindelige. 2. Mose. 20. Psal. 112 Psal. 37

Nu haffuer Gud vnt denne salige Feue / Erlig oc Velbyrdig Fru Christine Rosenkrantz denne Velsignelse/

gnelse/ Lycke oc Velgierning/ at hun er fød vdi Guds Meninghed/ aff Erlige/ Christne oc Adelige Forældre. Thi salig oc velbyrdig Fru Christine vaar fød paa Gyllebo/ Kyndelmisse dag/ Aar 1564.

Hendis Fader vaar Erlig oc Velbyrdig Mand/ Stygge Rosenkrantz til Gundelsøff.

Hendis Moder vaar Erlig oc Velbyrdig Frue Maren Knoff til Gyllebo.

Hendis Farfader vaar Erlig oc Velbyrdig Mand Eyler Rosenkrantz aff Høffringsholm.

Hendis Farmoder vaar Erlig oc Velbyrdig Fru Christine Gyldenstiern/ Salig Peder Gyldenstierns Daatter aff Thim.

Hendis Faders Farfader vaar Erlig oc Velbyrdig Mand/ Herr Stygge Nielsøn/ aff Høffringsholm.

Hendis Farfaders Moder vaar Erlig oc Velbyrdig Frue Bereth. Rønnow/ salig Her Marquor Rønnows

3408.

nows Daatter aff Huidfield.

Hendis Morfader vaar Erlig oc Velbyrdig Mand Lauritz Knoff/ til Gyllebo.

Hendis Mormoder vaar Erlig oc Velbyrdig Frue Sitzel Valkendorp/ salig Henrich Valkendorps Daatter til Glorup.

Hendis Morfaders Fader vaar Erlig oc Velbyrdig Folmer Knoff til Vadsted.

Hendis Mormoders Moder/ vaar Erlig oc Velbyrdig Fru Anne Oxe/ Peder Oxis Daatter aff Nielstrup.

Videre denne salige Frues anhær oc Herkomst at opregne/ acter ieg at vere vnødigt / Efterdi det er fast alle vitterligt / at hun baade paa Fæderne oc Møderne er kommen vdaff geff oc gammel Adels Stamme / her vdi Riget Men efterdi at det er sant som Sirach siger. At huo som holder sit Barn til Tuet/ hand skal glæde sig der aff / oc hand tør icke blues der ved hos sine Kendinge/ Oc naar som nogen Syrac 30.

gen tucter sit Barn / det fortryder hans Fiender / oc hand glæder sine Venner.

Saa haffuer Salig oc Velbyrdig Fru Christinis Moder saadant vijselig betenckt / oc strax hun bleff siu Aar gammel / oc kunde noget lære / sæt hende fra sig / til hendis Salige Farsøster / Erlig oc Velbyrdig Jomfru Birgete Rosenkrantz til Nebbe / i hues Hus hun er bleffuen i try Aar / oc er midler tid vnder Skolemester optuctet til Lærdom / Gudfryctighed / Blufærdighed / Høffuiskhed oc andre Dyder oc gode Seder / som Erlige Jomfruer oc høffuiske Møer sømmer oc vel anstaar.

Siden bleff hun i hendis Salige Moders Hus til samme Dyder oc all Fromhed ydermere fremdragne / oc oplærd / indtil hun vaar 18. Aar gammel / oc er komen i Mands Være / som det oc siden norksom kiende paa hendis Erlige / Christelige oc oprictige Leffnet / huordan hendis optuctelse haffuer veret / Thi sand er den

gamle

3408.

gamle Sagn: Vng nemmer / oc gammel holder / Oc huad først kommer vdi it Kar / der smager det lengst aff.

II.

Dette maa vere nock sagt om denne Salige Fruis Adelige Herkomst oc Vngdoms ærlige Opdragelse. Nu ville wi gaa til det Andet / oc paa det kaarteste tale noget om hendis Ecteskaffs stat oc Christelig Leffnet oc omgengelse mod sin kiere Husbonde oc andre / Thi effter at hun fryctede Gud / da haffuer Gud velsignet hende met en god oc from Ecte Stolbroder / (Thi saadan en siger Sirach giffuis den som fryeter HERren) som er Erlig oc Velbyrdig Niels Skram til Vrup / som nu sorrigfuld oc bedrøffuet igien leffuer. Gud tröste hannem igien met sin Hielp / oc en frimodig Aand opholde hannem / Oc lade hannem höre Glæde oc Fryd igien / at de Been maa bliffue glade / som hand nu met Sorg haffuer knuset / som Dauid i

Syrac. 26.

Psalm. 51.

Psalmen haffuer bedet for sig. Oc stod deris Bryllup i Horsens / Fastelaffns Søndag / det Aar mand skreff effter Guds Byrd 1582. saa at de leffde tilsammen saa meget paa sextende Aar som nu siden Fastelaffn / oc indtil den tid Gud kallede hende / Oc velsignede Gud deris Ecteskaff met it Barn / som er Erlig oc Velbyrdig Jomfru Elsebe Skram / Gud Almectigste vnde hende at opdragis oc forfremmis effter Christi vngdoms Exempel i Visdom / Alder oc Naade / oc Aandens Gaffuer / hos Gud oc Menniſken.

Luc. 2.

Oc midler tid haffuer denne salige Frue saa holdet sig imod hendis kiere Husbonde oc andre / at hun haffuer skicket sig det beste Gud gaff Naade til / effter den Regel / Sara den vnge Tobiæ Hustrues Forældre lærde hende / som er / at hun haffuer elsket sin Husbonde / flittelige regeret sine Tiunde oc Hus / oc holdet sig selff Tuctelige / oc effter Pauli Lær-

Tob. 10.

dom

3408.

dom / som hand giffuer alle Danne-
quinder / haffuer hun veret sin Mand
Vnderdannig som HERREN. Ephes. 5.

De efterdi Sancte Peder si-
ger: At Quindernis Prydelse skal
icke vere vduaartis met Haar / Flet-
telse oc Gulds Omhengelse / eller at
tage Klæder paa / men Hiertens løn-
lige Menniske / (det er det ny Men-
niske / som er igien fød formedelst
Guds Aand) wforkrencket met en
Sactmodig oc stille Aand: Saa
haffuer denne Salige Frue lempe-
lig skøt om denne Verdens vdnaar-
til Offuerdaadighed / Pract oc Pral /
som de leffue endnu der vel mindis /
huad Ord hun her om haffuer hafft /
Men hun actet det langt kaasteligere / 1. Pet. 3.
at hun kunde pryde sig som de hellige
Quinder giorde i fordum tid / der
sætte deris Haab til Gud / oc vaare
deris Mend Vnderdanige / lige som
Sara vaar Abraham / oc kallede
hannem sin Herre Thi endog Gud
haffde vnt hende gods oc ære nock i

1. Pet. 3.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Verden / saa sætte hun alligeuel icke
1. Tim. 6. sit snaab oc Haab / til den wuisse Rigdom / men til den leffuende Gud / som Paul. lærer / der giffuer oss allehaande rigelige at bruge / oc aff Guds ords vnderuisning / huilcket hun idelig hørde / oc selffuer læste / Oc den værdige hellig Aands Opliusning / da trode
Rom. 4. hun stadelige at Christus vaar død for hendis Synder / oc opstanden for
Rom. 5. hendis Retfærdighed / oc at hun haffde Fred met Gud formedelst JEsum
Ephes. 1. Christum / oc Forløsning formedelst hans Blod / som er Syndernis Forladelse effter hans naadis Rigdom /
Rom. 5. effterdi hun vaar bleffuen Retfærdig formedelst Troen.

Aff denne Tro oc den Hellig-Aands forarbeydelse ere der komne mange andre skøne Dyder oc Aandens Fructer / der haffuer ladet dem tee i salig Fru Christinis Leffnet / som
Gal. 5. er Kierlighed / Taalmodighed / Venlighed / Godhed / Sactmodighed / Kyskhed / Ydmyghed / oc Barmhiertighed imod sin fattige Næste / huil-

cket

3408.

cket haffuer skabt hende Yndest oc it synderlig gaat Naffn blant alle folck/ Thi lige som hun aff Christen Kierlighed vnte alle Folck vel / oc giorde oc hialp alle dem til gode / som hun kunde komme ved / saa haffde oc alle en god Mening om denne Salige Frue igien / oc talede hende alt gaat paa / saa vel der hun leffde / som nu siden Gud haffuer kallet hende fra denne Jammerdall / Det ieg aldrig andet haffuer hørt.

III.

Nu følger det Tredie ieg loffuet at tale om / som er om hendis store Kaars oc wlyckelige Tilfald/der haffuer skild hende aff met dette Liff / oc fult hende til Døden / Oc huorledis hun der vdi haffuer skicket oc forholdet sig / Oc er paa det sidste Christelige hensoffuet i HERren.

Her skal mand nu flittelige betencke/ det som Engelen sagde til Tobiam: Efterdi at Gud haffde dig kier/ da maatte det saa vere/ du maat Tob. 12.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

icke bliffue vden Friſtelſe / paa det du ſkulde prøffuis / Oc det ſom Apoſtelen ſiger: Huilcken HErren elſker / den tucter hand / Oc hand hudſtryger huer den Søn ſom hand anammer / Saa er det oc gaaet denne Salige Frue / effterdi hun vaar Guds elſkelige Barn / vdi hans Elſkelige Søn JEſu Chriſto / oc fryetede HErren / Saa ſkulle hun oc prøffuis ved drøffuelſens oc Kaarſens Jld / paa det at hendis Tro / ſom Petrus ſiger / ſkulle befindis retfindig / oc meget kaaſteligere end det forgengelige Guld / ſom prøffuis i Jlden / til Loff / pris oc ære / naar JEſus Chriſtus nu bliffuer obenbaret

Hebr. 12.

Epheſ. 1.

Sirac. 2.

1. Pet. 1.

Thi den 3. dag Iunii kom Erlig oc Welbyrdig Mand Niels Skram til Wiborg / met denne hans ſalig Huſtru / Fru Chriſtine Roſenkrantz / Oc ved 2. ſlet effter Middag fick hun wforuarendis it gantſke wlyckeligt oc ſørgeligt fald igiennem Lofftet oc ned paa Jorden / huor aff hun fick denne wbodelige Skade / paa hendis venſtre

Been /

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

Been / der siden lucte hendis Øyen til / oc lagde hendis Legeme i Liig/ Saa lidet vide wi arme Adams børn aff oss selff / Oc saa aldelis wuist er det / naar oc huor / oc i huad maade/ Døden vil giøre oss.

Men hos denne oc andre saadanne wlyckſalige Hendelse / skulle wi tage oss vare for tuende skadelige meninge / som Verden pleyer at giøre sig / naar saadan offuerfalds oc wforseet Skade oc Vanlycke noget Menniske tilfalder / paa det wi skulde icke synde imod Gud / oc hans Guddommelige Forsiun / ved huilcken hand alting regerer: Oc at wi icke heller skulle forgribe oss imod vor Næste / som saadant hender.

Først skulle wi vare oss / at wi icke tencke at saadant enten skeer aff Stumpelycke eller nogen blind Hendelse / eller aff Dieffuelens Tyranni / oc onde Menniskis Forgiørelse / vden Guds Vilie oc Minde eller Tilladelse.

Dernæst at wi icke dømme ilde om den som saadan Wlycke thimes oc vederfaris/ eller hannem derfaare fordømme.

I. At wi icke i den første maade/ skulde fortencke oc forsee oss/ da bør oss grandgiffuelige betracte/at alting som Sirach siger/ kommer aff Gud/ Lycke oc Wlycke/Liff oc Død/Armod oc Rigdom: Oc at vor tid som Dauid siunger/ staar i HErrens haand: Oc at der intet kand hende eller vederfaris GVds Børn / vden hans Vidskaff oc Tilladelse/ som Christus giffuer oss denne stormectige Trøst/ At it Haar aff vort Hoffuet skal icke forkommis. Item hand siger: Kiøber mand icke tu Spurre for en Penning / alligeuel falder der ingen paa Jorden / vden eders Fader / Nu ere alle eders Hoffuethaar talde / fryeter eder derfaare icke / thi i ere bedre end mange Spurre. Her foruden siger Propheten Amos: At der er icke en Wlycke i Staden / som HErren icke gior / som Gud oc selff hos Esai-

Sirac. 11.

Psal. 31.

Luc. 21.

Matth 10.

Luc. 12.

Amos 3.

am

3408.

am bekiender sigendis: Der er intet foruden mig / ieg er HERREN / oc ingen mere / Jeg som giør Liuset / oc skicker Mørcket / Jeg som giffuer Fred oc skicker det onde / Jeg er HErren som dette giør altsammen. Derfaare straffer Jeremias dem som sige ney til / at huad Straff oc Kaars it Menniske paakommer / icke er aff Gud / met disse Ord: Huo tør dog sige at saadant skeer vden HERrens Befalning? Oc at huercken Ont eller Gaat kommer aff HERrens Mund? Saa see oc høre wi nu aff Guds egen Mund / at alt det oss vederfaris / vere sig Lycke eller Wlycke / Metgang eller Modgang / Liff eller Død / Gaat eller Ont / det kommer icke vden Guds vilie eller Tilladelse / Ja hand siger / At hand selff ocsaa skicker det Onde / huilcket icke er at forstaa om Synden / oc det Onde Menniſken bedriffuer imod GVds Bud oc hellige Low / (Thi huo som giør Synd / det er met Vilie oc Forsæt synder / hand er aff Dieffuelen /

Esa. 45.

Begræd. 3.

1. Ioh. 3.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Thi Dieffuelen synder aff Begyndel-
Psalm. 5. sen / Men HErren er icke en Gud/
som behager wgudeligt væsen/ oc den
som er ond/ bliffuer icke for hannem)
Men det er at vdlegge om straffens
oc Kaarssens eller bedrøffuelsens on-
Iacob. 1. de/ som oss tilfalder i dette Liff/ At wi
skulle prøffuis oc omuendis til Gud/
Dette er oss høyelig fornøden at vide
oc betencke/ Først paa det wi icke skul-
de giøre oss den Mening som Ver-
den giør / At huad Vædermod oc
Genuordighed oc Elendighed oss/ el-
ter voris tilslaaes / kommer aff en
Slumpelycke / aff Dieffuelen / eller
onde Menniske / lige som de maatte
raade at plage oss/ oc tyrannizere off-
uer oss / som dem lyster / oc bliffuer
der offuer Wtaalmodige / oc opten-
dis met Had oc Bitterhed imod deris
Næste/ Men at wi skulde tage Kaar-
1. Pet. 5. set aff Gud / Oc ydmyge oss vnder
Guds veldige Haand / oc sige met it
Micha. 7. angerfult Hierte oc en sønderknuset
Aand met Propheterne: Jeg haff-
uer

3408.

uer syndet / derfor vil ieg bære HErrens Vrede. Item HERre du est Retuis/oc dine Domme ere rette. Item lader oss randsage oc opsøge vort Væsen / oc vende oss til HERren/ lader oss opløffte vore Hierter / met vore Hender til Gud i Himmelen/oc sige/ wi haffue syndet/ derfaare giorde du ret / at du sparede icke. Oc met Job: Om HERREN end slaar mig ihiel / da vil ieg haabe paa hannem/Dog vil ieg straffe mine veye for hannem ꝛc.

Psal. 119.

Begræd. 3.

Iob. 13.

Derneſt bør oss oc dette at betencke/paa det at wi skulle vide oc tro/ At effterdi Gud hand er vor Himmelske Fader / som Christus haffuer lært oss at paakalde hannem / oc forbarmer sig offuer dem hannem fryctelige som en Fader offuer sine Børn: Saa tucter hand oss/som Chrysost. lærer/Non affectu perimentis, sed medentis, icke met det Hiertelag at hand vil øde oc døde oss / Men at hand vil læge eller helbrede oss / eller

Matth. 6.

Psal. 103.

til

til nytte/ som Apostelen siger/paa det
Hebr. 12. wi skulle faa hans Helliggiørelse / oc at hand der effter skal giffue oss Retfærdigheds fredsomelige Fruct/ naar wi ere øffuede der vdi/oc omuende oss fra vore Synder / oc giøre en sand Poenitentze / som Paulus derfaare
Rom. 8. skriffuer: Wi wide at alle ting tiene dem til beste som elske Gud. Ja wi haffue denne Trøst her aff / at Kaarset kommer aff Gud / Oc effterdi
Psal. 86. hand er naadig oc Barmhiertig/ oc
I.Cor.10. der til Trofast / Da skal hand icke lade oss friste offuer vor Formue / men giøre saadan en Ende paa Fristelsen/ at wi det kunde taale. Thi hand vil
2. Pet. 3. icke at nogen skal fortabis/ men at alle skulle vende sig til Bedring / Oc
2. Pet. 2. hand veed at frelse de Gudelige aff Fristelse / oc beuare de Wretfærdige til Dommedag at pine.

For det Andet skulle wi hos saadanne offuerfalds Skade / eller wlyckelige Hendelse/ tage oss vare / at wi icke som Verden pleyer at giøre/skulle strax dømme ilde om dem som saa-

dant

3408.

dant skeer oc vederfaris / at de met nogen synderlig groff Synd oc Last haffue fortørnet Gud / oc fortient saadan Plage / frem for andre Mennisske / oc meget mindre fordømme dem / som wi læse / at Jobs Venner de haffue disputerit mod hannem / at hand for sine Misgierninger skyld / vaar plaget aff Gud. Iob 22. & 4.

Oc Christi Disciple dømme lige saa om den som vaar Blind fød aff Moders Liff / i det de spurde JEsum oc sagde / Mestere / huo haffuer syndet / denne eller hans Forældre / at hand er Blind fød? Men JEsus suarede / Der syndet huercken denne / oc ey hans Forældre / men at Guds Gierning skal bliffue obenbare paa hannem. Iob. 9.

Lige saa der det bleff hannem forkyndet / om de Galileer / huilckis Blod Pilatus haffde blandet met deris Offer / Da suarede hand: Meene i at disse Galileer vaare Syndere for alle Galileer / fordi de lede det? Jeg siger Ney: Men der som i icke bedre eder / da skulle i oc alle saa omkomme / Luc. 13.

Eller

Eller mene i at de 18. Mend paa huilcke det Taarn Siloe falt / oc ſlog dem ihiel / vaare Skyldige for alle Menniſke ſom bo i Jeruſalem? Jeg ſiger Ney: Men der ſom i icke bedre eder / da ſkulle i oc alle ſaa omkomme. Her necter icke Guds Søn / at den Blinde / oc de andre hand talede om / vaare io Syndere / Thi der er intet Menniſke paa Jorden ſom giør gaat oc icke ſynder / Oc der kand ingen ſige: Jeg er reen i mit Hierte / oc klar aff mine Synder: Men hand lærer at Gud icke for nogle beſynderlige groffue Synder ſkyld / altid legger Menniſken Kaarſſet paa / ſom Verden dømmer / Men at det ſkeer vndertiden for andre Sager ſkyld / ſom ere.

'redick. 7.

Først for Guds ære ſkyld / at Meñiſtene ſkulle lære oc kiende Guds grundløſe Naade oc Barmhiertighed oc ſtore Almectighed / naar hand hielper dem / ſom plagede ere aff deris Nød ot Trang / hans wſigelige Godhed / naar hand legger Menniſkens

Børn

3408.

Børn noget Prøffuekaars paa / at deris Tro / Haab / Taalmodighed / oc Biſtandighed i Chriſti Bekiendelſe / ſkal prøffuis eller ocſaa at de ſkulle omuende dennem til Gud / oc lade aff at ſynde / naar de lide paa Kiødet / 1. Pet. 4. at de icke ſkulde leffue den tid / ſom endnu igien er i Kiødet / effter Menniſkelig Begering / Men effter Guds vilie / at de maa bliffue til Euig tid ſalige.

Dernæſt lærer Chriſtus / at Somme Menniſke / End ocſaa de Gudfryctige vndertiden beſøgis met Kaars oc Modgang / icke ſaa meget for deris egne Synder ſkyld / ſom andre / til it Exempel oc en aluorlig paamindelſe / at de ſkulde giøre Pœnitentze / Saa fremt de ville icke lige ſaa ſtraffis / eller Euindelige bliffue fortabte / Thi at de Fromme i denne Mening tuctis aff Gud / Beuiſer icke allene CHRIſtus vdi forneffnde Sprock / men ocſaa Petrus met diſſe 1. Pet. 4. Ord / Det er tid ſiger hand at Dommen

men skal begynde paa Gudshus/men Begyndis hand først paa oss/ huad Ende vil det da faa met dem som icke tro Guds Euangelio? Oc der som den Retfærdige neppelige bliffuer beuaret/ huor vil den Wgudelige oc Syndere obenbaris? Oc GUds Søn siger: Giør mand det met it grønt Træ/ huad vil bliffue met det tørre?

Luc. 23.

Oc der som de end ere Wgudelige der nogen wlycke eller offuerfalds Skade tilslaaes/ saa at de reffsis aff Gud/ for deris Misgierninger skyld/ saa vil hand dog/ at andre skulle der aff lære/ huor streng Guds vrede oc retfærdige Dom er mod Synden/ paa det de skulde tencke til at giøre Poenitentz/ efterdi de see aff saadanne Exempel/ at Gud icke vil haffue deris Synd wstraffet/ som hand siger til Jøderne hos Ezechiel. Samaria haffuer icke giort halffdeelen aff dine Synder/ men du giorde din Verstyggelighed saa meget mere offuer hende/ at du haffuer giort din Søster

Ezech. 16

3408.

Søster from/ imod all den Værstygelighed som du giorde/ saa bær oc du nu din Skentzel / oc vær oc du skamrød.

Huor aff wi see at Gud sætter Jøderne Samariæ eller Israels Riges Straff oc Ødeleggelse for Øyen/ at de skulde haffue rettet oc bedret dem / Men effterdi de haffue det icke giort / men syndet mere end Samaria/ da siger Gud / at de nu oc skulle faa deris Løn/ Saa skulle wi derfaare lære at bliffue vise aff en andens Skade / oc ingen fordømme / Men randsage oc opsøge vort Væsen / oc vende oss om til HERREN/ oc betencke at wi haffuer intet bedre forskylt end de: Ja maa skee meget verre / Oc at saadant er dem vederfaret / oss til Exempel / at wi skulle knurre huer imod sin Synd / oc bede om Naade/ sigendis met Psalmisten/ Ah HERre straffe mig icke i din vrede / oc tucte mig icke i din Grumhed/ Handle icke met oss effter vore Synder/ oc betale oss icke effter vore Misgiernin-

Begræd. 3.

1. Cor. 10.

Psalm. 38.

Psal. 103.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

gierninger.

Dette ville ieg saa sige oss til Vnderuisning / hos denne wlyckelige Hendelse som denne salige oc velbyrdige Frue tilslog / paa det wi icke met vore tancker skulle forsee oss imod Gud / eller dømme ilde om hende.

Nu vil ieg fremdelis giffue tilkiende / huorledis hun haffuer skicket oc holdet sig i dette suare kaars / oc store Pine oc Vædage som hun haffuer hafft / Thi her vdi haffuer hun som it gaat Guds Barn skicket sig / effter det Raad som Sirach giffuer en Christen Patient / Sigendis: Mit
Sirac. 38. Barn / naar du est siug / da foracte det icke / men bed HERren / saa skal hand giøre dig helbrede / Lad aff at synde / oc giør dine Hender wstraffelig / oc rense dit Hierte aff all Misgierninger / Offre sød Luct / oc Simle til Amindelse offer / oc giff it feet Offer / lige som du skulle bort / Der effter lad Lægen komme til dig / thi HERren haffuer skabt hannem / oc

lad

3408.

lad hannem icke fra dig / den stund du haffuer hannem behoff / lige som Sirach nu her raader sin Patient/ At hand først skal Curêre oc læge Siælens Siugdom som er Synden/ saa at hand skal indfly til Gud / met en Hiertens Bøn vdi Troen / oc bede hannem først om Syndernis forladelse/ Dernæst om Siugdommens formildelse oc sin Helbred / Oc der hos ved en sand Penitentz oc Christelige Tro afflegge oc vdfeye Syndens gamle Surdey/ oc begynde it nyt/ oc Gud vel behageligt Leffnet: Saa haffuer oc denne Salige Frue strax hun haffde faaet denne store Skade/ først kallet hederlig Mand / Mester Peder Steen til sig / Oc vdi sit skriftemaal bekient oc fortrøst sine Synder / oc aluorligen bedet GVd om Naade ot Forladelse / oc loffuet Rætning oc Bedring / der som Gud ville spare hende / Oc siden til en viss pant paa sine Synders forladelse / oc sin Aandelig Forening met Christo / oc til sin Trocs bestyrckelse annammet

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

vor HERris JEsu Christi Legems oc Blods Sacramente / Oc haffuer stadeligen troet oc trøstet sig met disse Christi oc andre saadanne Foriættelser: Huo-som æder mit Kiød / oc dricker mit Blod / hand haffuer det euige Liff / Oc ieg skal opuecke hannem paa den yderste Dag. Item huo som æder mit Kiød / oc dricker mit Blod / hand bliffuer i mig / oc ieg i hannem / Oc vaar derfor vel tilfreds / huor Gud vilde haffue det met hende / enten til Liffuet eller Døden / Thi hun trode vist / at enten hun leffde eller døde / da hørde hun HERren til / oc at huercken Død eller Liff / eller noegen ting kunde skille hende fra Guds Kierlighed som er i Christo Jesu / som forneffnde Mester Peder Steen / offte naar hand hende besøgte / holt hende disse Sprock faare aff det 14. oc 8. Capittel til Romerne. Hun lod oc samme tid opkalde all deris Folck / oc forbad dem / om hun haffde brøt dem imod / oc tilgaff oc gierne / der som nogen haffde fortørnet hende /

Iohan. 6.

Rom. 14.

Rom. 8.

Thi

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

Thi hun viste vel / at det er Christi Befalning / At mand skal forlige sig met sin Broder / førend mand offrer sin Gaffue / Oc huo som bær vrede / oc sig hefftner / paa den skal Gud hefftne sig igien / oc der til met beholde hannem hans Synder / som Sirach vidner. Mauh. 5. Sirac. 28. Dernæst lige som Sirach raader / at mand icke heller skal forsømme Legemens Curation, men lade Lægen komme til sig / Saa haffuer oc saa Salig oc Velbyrdig Fru Christine icke foractet Lægedom / men ladet kalde Doctores oc Bartskære til sig / vnder hues hender oc Cûr hun haffuer ligget vdi 7. Vger.

I midler tid haffuer en stor hob aff Adelen her i Landet besøgt hende / met mange flere gaat Folck / Da haffuer hun icke allene met stor Taalmodighed baaret sit Kaars oc suare Sprecke oc Pine / Men oc saa selff huer dag haffuer læst i Bibelen / oc andre smucke Bøger aff Scrifftens Sententzer vddragen / Oc haffuer stedse met en Christen Bøn befalet

sig oc sin Sag i Guds Hender / Oc synderlig brugte hun gierne i sin bøn den 51. Psalme: Gud ver mig naadig effter din Miskundhed / oc affslet mine Synder effter din store Barmhiertighed / Huilcket er en kaastelige Penitentze Psalme / Huor vdi mand icke allene bekiender oc begræder sine Synder / oc beder Gud om Naade oc Forladelse / Men begerer ocsaa at styrckis oc regeris aff Guds Aand / at mand icke mere skal synde / som tilforne skeet er / Oc loffuer der hos at ville tiene oc prise Guds Godhed / oc ynderuise andre der om.

Psalm. 51.

Hun haffuer ocsaa meden hun laa / ladet holde Predicken om Søndagene paa Stuen for sig / ved nogre aff de Dannemend / Presterne vdi Viborg / oc gierne ladet sig trøste oc husuale aff Guds salige Ord / som ieg oc selff tysser besøgte hende / naar ieg vaar kommen hiem aff min Visitatz, da haffuer hun met stor Vilge oc Behagelighed hørt at ieg trøstet hende aff Skrifften / oc lærde

hende

3408.

hende / iblant atskillige andre Trøst-
sprock aff Bibelen ieg hende forholt/
at hun skulle i sin Elendighed oc sing-
dom see hen til fire stycker/ (huilcke
ieg oss som igien leffue/ til salig Trøst
vnder Kaarsset endnu her vil opre-
gne.)

I. Først til Guds vilie oc Hiertelau
aff huilcket hand haffde lagt hende
Kaarssens byrde paa / oc betencke at
det er gaat oc Faderligt som Aposte-
len til Hebreerne siger: Min Søn Hebr. 12.
foracte icke HErrens straff / oc mis-
trøste icke naar du straffis aff hañem/
Thi at huilcken HErren haffuer kier/
den tucter hand / Oc hand hudstry-
ger huer den Søn som hand anam-
mer / Oc vdlagde hende saa dette/ oc
det som følger næst effter disse Ord i
denne Epistel.

II. At hun skulle see hen til de endeli-
ge Sager / huorfor Gud haffde lagt
hende Kaarsset paa / Da skulde hun
vist bekiende/ At Gud mit i sin vrede
tencker paa sin Barmhiertighed/ Oc

at hun maatte vel sige met Dauid:
Psal. 119. HERRE / det er mig gaat at du ydmyger mig / Thi før end ieg bleff ydmyget / da foer ieg vild / men nu holder ieg dine Bud. Fordi Gud lucter oss met Drøffuelsens Riis / at hand vil lære oss at kiende vore Synders Fulhed oc Slemhed / oc sine retfærdige Doñe oc Vrede imod Synden / at wi icke skulle bliffue secker / trygge oc ryggeløse i voris Ondskaff /
Psal. 119. Men at wi skulle fryete oss for hannem / oc forfærdis for hans Domme /
Ioël 2. oc omuende oss til HErren aff gantske Hierte / met Faste / met Graad /
Actor. 3. met Klage / oc bedre oss / at vore synder skulle vdslættis / oc wi icke skulle
1. Cor. 11 fordømmis met denne Verden / saa at hun vdi Troen maatte vel sige til GVd met Augustino: Enten du slaar paa mig / eller du lader vel met mig / saa est du dog min Fader: Du slaar paa mig / at ieg icke skal fortabis / men du lader vel met mig / paa det ieg icke skal mistrøste.

III. Raadde ieg / at hun skulle oc giffue

3408.

giffue act paa den gode oc salige En-
de / som GVd pleyer at giøre paa
Kaarsset oc denne Verdens Elen-
dighed / Thi efterdi HERren er god Psal. 145.
imod alle / oc hans Barmhiertighed
er offuer alle hans Gierninger. Saa Psalm. 68.
legger hand oss vel Byrde paa dag-
lige / men hand er dog vor Salig-
heds Gud / Oc forbarmer sig igien Begrad.
effter sin store Miskundhed / oc giør 3.
en salig Ende paa Kaarsset / Thi der
som det icke er hans Vilie oc Ære
imod / eller vor Salighed til Forhin-
dring / da vil hand visselig hielpe oc
redde oss naadelig fra vor Angest oc
Nød i dette Liff. Oc som Sara si-
ger / lade Solen skinne effter storm / Tob. 3.
oc effter Graad begaffue oss rigelige
met Glæde. Oc som Moses beder / Psalm. 90.
glæde oss igien / effter hand plager oss
saa lenge / oc effter wi lide saa lenge
Wlycke.

Men der som det icke er oss nyt-
tigt oc gaffnligt til Salighed / at wi
faa saadan vduaartis Hielp oc trøst /
i dette Liff / saa vil dog Gud giffue oss

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

det som bedre er/ oc giøre oss induaartis Bistand / som hand hafuer giort met S. Stephano, oc andre Helgen/ oc siden i det euige Liff / giøre saadan en Ende paa vor Jammer oc Wselhed / At voris Bedrøffuelse som er timelig oc læt / skal giøre oss en euig oc offuer all maade suar Herlighed:

2. Cor. 4.

Iacob. 1. Oc effter at wi ere prøffuet/ da skulle wi faa Liffsens Krone/ huilcken Gud hafuer loffuet dennem som hannem elske / som CHristus oc saa i Sancte Hanss Aabenbaring loffuer. Saa at wi for den skyld maa vel sige met Paulo: Jeg holder det saa / at denne tids Pinactighed er icke den Herlighed værd / som skal obenbaris vdi oss.

Obenb. 2

Rom. 8.

IV. Paaminte ieg denne Salige Frue / At hun skulle see til CHristi oc Guds Børns Exempel / aff huilcke wi see oc forfare/ At io kierere Barn io skarpere Riis/ Thi HERREN straffer den som hand elsker/ oc hand hafuer en Velbehagelighed til hannem/ som en Fader til sin Søn/ den hand vil vel.

Ordsp 3.

Dero

3408.

Derfaare seer hand icke saa lenge til met den som met andre Hedninge/ huilcke hand lader gaa hen / indtil de hassue opfyldet deris Synders maade/ at hand der effter vil straffe dem: Men hand er strax bag effter dem/ som hand elsker met straffen/ at hand vil forhindre deris Synder: Dog hassuer Gud ingen forlat eller forskut/ aff dem hand saa tucter. Thi vore Fædre / siunger Dauid / haabede paa dig / Oc der de haabede / hialpst du dem vd/ Til dig raabte de/ oc bleffue reddede / De haabede paa dig/ oc bleff icke til skamme/ det er deris Haab/ Tro oc Tillid / som de sætte til Gud/ slog dem icke feyl / Men det gick dem som Christus loffuer/ sigendis: Alt huad i bede i eders Bønner / troer ickun / saa skal det vederfaris eder. Det samme sagde ieg/ at denne salige Frue maatte gifve oc forvente: Hun skulle ickun befale HERren sine veye oc haabe paa hannem / oc paakalde hannem i sin Nød / saa skulle hand hielpe oc frelse hende aff all hendis Fryct. *Psalm. 22.* *Psalm. 37.* *Psalm. 50.* *Psal. 34.*

Saa

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Saa er det oc saa gaaet hende: Thi den 23. dag Iulii haffuer Gud giort en salig Ende paa all hendis Elende/ Thi om Afftenen ved 6 slæt/ begerede hun aff hendis kiere Husbonde / Erlig oc Velbyrdig Niels Skram / at hand vilde tage de fremmede oc Doctoren ned til Bords met sig / hun vilde legge sig til Søffns/ Oc strax effter de vaare nedergangne fra hende / da kom der hastig Bud effter hannem / saa løb hand hastelige for de andre op til hende/ men hun haffde dog lagt maalet/ før end hand kunde komme op paa Stuen/ oc hun rørde sig intet mere/ men soff saa sactelig hen i HERren/ huilcket hun saa offte haffde tilforne antuordet sin Siæl / Dog ingen haffde formodet sig/ at hende den Dag skulle kommet noget til / efterdi mand haffde icke hørt hende den dag klage sig. Saa haffuer nu hendis gantske Alder veret 33. Aar/ oc saa meget paa det fierde som siden Kyndelmisse / der hun i denne Verden haffuer veret fremmet

2. Cor. 5.

fra

3408.

fra HERREN / men er nu kommen
som wi visselig forhaabis / hiem til sit
rette Fæderne Land / som er Himme-
len / huor voris Borgeskaff er / oc *Philip. 3.*
hueden wi forvente Frelseren JE-
sum / der skal forklare denne salige oc
Velbyrdige Fruis / oc alle voris rin-
ge Legeme / at de skulde bliffue hans
ærefulde Legeme lige / Huilcken wi
ocsaa ville haffue hende til en glæde-
lig oc ærefuld Opstandelse paa den
yderste Dag befalet: Bedendis yd-
mygeligen / at wi allesammen paa
den tid maa findis met hende iblant
deris Tal / som Dommeren skal lade
høre denne glædelige Røst: Kom- *Matth. 25.*
mer hid min Faders velsignede / oc
arffuer det Rige som eder aff Ver-
dens begyndelse er bered.

Om det Andet.

SAa ville wi vdi JEsu
Naffn / tage oss Texten
forhaanden / som i Be-
gyndelsen aff den 130.
Psal-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Psalme bleff oplæst/ vdi huilcken Da-
uid Trøster oc Raadfører oss imod
tuende farlige Fristelser oc Forhin-
dringe/ som aff Kiød oc Blod oc Sa-
tans indskiudelse / anfecte oc suecke it
Menniskis Tro / oc giøre hannem
mistrøstig/ naar hand bestedis i nogen
Nød/ Fare oc Bedrøffuelse/ røris aff
Guds Aand / saa at hand sætter sig
saare/ at hand vil lade aff at synde/ oc
giøre sine Hender wstraffelige / oc
rense sit Hierte aff alle Misgiernin-
Sirac. 38. ger/ som Sirach raader / oc omuen-
de sig til HErren/ aff gantske Hier-
Ioël 2. te : Søge Naade hos hannem/ oc
Sirac. 28. bede/ at de fremfarne Synder kunde
& 21. forladis sig/ Oc at hand maa hielpis
oc befrics fra den Nød oc Kaars/ som
hannem trenger oc tuinger.

Thi den første Fristelse som iblant
andre/ da opstiger vdi Menniskens
Hierte kommer der aff/ at Gud stun-
dum tøffuer met Hielpen en tid lang/
oc Bønhører eller redder icke strax/
Thi da tencker mand / at det er alde-
lis

3408.

lis slet vde met hans Miskundhed / oc hans Løffte oc Foriættelser haffue slet Ende / Oc at hand haffuer forglemt at vere naadig / oc tilluct sin Barmhiertighed for Vrede / Oc vil aldrig mere høre eller hielpe oss / men slet forkaste / øde oc døde oss. Psalm. 77

Den anden Fristelse kommer aff vore Synders Mangfaaldighed oc Suarhed / at wi tencke / som Cain giorde / At de ere større oc flere / end wi kand nogen tid faa Naade oc bønhøris oc hielpis aff vor Jammer oc Elendighed / effterdi wi vide / at Gud bønhør icke Syndere. 1. Mose. 4. Iohan. 9.

Men Dauid trøster oc raadfører oss oc den gantske Christen Kircke.

Først imod den største Fristelse / met sit eget Exempel / at wi skulle giøre lige som hand haffuer giort / Oc sætte oss Guds naaderige Foriættelser for Øyen / Oc vdi Troen taalmodelige bie oc haabe / at Gud visselig effter sit Ord oc Løffte vil forlade Synden / oc hielpe oss aff all vor Nød. I.

Dernæst

II. Dernæst meddeeler hand oc itgaat Raad/ imod den anden Fristelse/ som er / At den Christen Kircke oc wi alle skulle haabe oc tro paa HERREN/ Thi der / imod vor Brøde oc Syndskyld er Naade oc megen Gemlhselse hos hannem at finde / oc hand fordi visselige skal frelse Israel oc sine Børn aff alle deris Synder.

Derfaare ville wi nu ordentlig tale om disse forneffnde tu stycke.

Om det Første siger Dauid saa.

JEG bier effter HERREN/ min Siel bier/ oc ieg haabis til hans Ord.

Psal. 130. DEt er / som hand vilde saa meget sige / Efftersi der er Forladelse hos Gud/ som ieg haffuer

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

uer tilforne bekient / Oc Jorden er fuld aff HERRENS Miskundhed / oc hand tilgiffuer Synden / oc forlader sin Arffuedeels offuerblefne Misgierninger / Hand holder icke sin Vrede Euindelig / men forbarmer sig offuer dem som hannem frycte / lige som en Fader offuer sine Børn / Oc hand lader Solen skinne effter Storm / oc hand effter Hylen oc Graad begaffuer oss rigelige met glæde / Saa bier ieg effter dig HErre / met en fast Tro oc vist Haab / oc er Trøstig / Oc haabis der til / at du er saa Naadig / oc mit Hierte glæder sig at du hielper saa gierne / Oc endog du siunis at træde langt bort / oc skiule dig i Nødsens tid / oc [illegible] dig lige som du vaar en Giest i Landet / Oc som en fremmet der bliffuer ikun om Natten der vdi / Oc skiuler dig som en Sterck der er mistrøstig / Oc som en Kempe der icke kand hielpe.

Pſal. 33.
Mich. 7.
Pſal. 103.
Tob. 3.
Pſalm. 27.
Pſalm. 13.
Pſalm. 10.
Ierem. 14.

Saa bier dog min Siel.

Det er / Jeg lader mig icke fratage

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

eller forrycke denne Trøst / at HERREN er Naadig oc Barmhiertig /
Pſal. 145. Taalmodig oc fuld aff Miſkundhed /
Oc at HERREN er god mod
Rom. 10. alle / Saa at det ſkal ſkee / at huo ſom kalder paa HERRens Naffn / hand ſkal bliffue Salig / Men ieg troer det faſt / icke met Munden oc de vduaartis Facter allene / men min Siel / det er / mit Hierte oc min Hiertis inderſte Affecter / min Fornufft / oc alt
Eſai. 26. huad ſom i mig er / forlader ſig paa dig HERRE euindelig / At du holder altid Fred effter it viſt Lyffte /
Pſalm. 73. Oc der ſom mit Liff oc Siel end vanſmeeris / ſaa eſt du dog Gud / altid min Hiertens Trøſt oc min Deel.

Oc ieg haabis til dit ord.

Pſal. 33. Det er / Efftersi at HERRENS Ord er ſant / Oc huad hand loffuer
Pſalm 57. det holder hand viſſeligt / Saa forlader min Siel ſig paa dig effter dit Ord / oc tuil intet / at Lyſtet ſkal ic
Habac. 2. endnu fuldkommis paa ſin tid / Det ſkal endelig komme frit til Liuſet / oc

icke

3408.

icke bliffue vde / huor effter ieg oc met Taalmodighed bier.

Min Siel vocter effter HERREN / mere end Vectere som inderlig vaacte effter Morgenen.

Her forklarer hand nu videre det forgangne Vers / oc sin Lengsel oc Attraa effter Guds Hielp oc naade / met en Lignelse / som hand tager aff Vectere / der holde Vart om natten / som hand vilde sige: Endog Vectere som staa aarlig op / oc side om afftenen silde / oc vaage den gantske Nat / inderlig vocte eller attraa effter Morgenen / oc begerer at Dagen maa komme / at de kunde legge deris trætte Legeme til Huile / effterdi de ere nu modige vdaff den lange Nattevect / oc begynde at søffnis. Saa tørster dog min Siel / mit Hierte oc alt huad i mig er / meget inderligere Pſal. 127. Matth. 25. Pſalm. 63. Pſal. 103.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Psalm. 63. effter dig Gud / mit Kiød lengis effter dig vdi it tørt ac tiurt Land / som intet Vand er / Naar ieg gaar til Seng/ da tencker ieg paa dig / naar ieg opuogner / da taler ieg om dig/
Psalm 62. Min Siel er stille til dig Gud/ oc bier allene effter dig/thi du est mit haab/
Psal. 123. Lige som tieniste Pigens Øyen see paa hendis Hustruis Hender / saa see mine Øyen paa dig HERRE vor Gud/indtil du bliffuer mig naadig/
Psalm 62. Min Salighed er hos Gud/ min ære / min styrckis Klippe / min
Psalm. 31. Tilfluct er til Gud / HERRE lad mig derfor aldrig beskemmis / thi ieg troer paa dig / frels mig ved din Retfærdighed/ Lad dit Ansict skinne offuer din Tienere/ oc hielp mig ved din Miskundhed / Thi Scrifften siger/
Rom. 10. Huo som troer paa dig/hand skal icke bliffue beskemmet.

Dette er nu Meningen paa disse tu Vers / Aff huilcke wi skulle lære.

I. Først at efterdi Dauid saa offte siger / at hand oc hans Siel met saa

3408.

saa stor Lengsel oc Attraa bier effter
HERREN / Da mercke wi der
aff / at det er Guds viis / at hand vn-
dertiden effter sin Guddommelige
Retfærdighed / Naade oc vise Raad /
tøffuer en tid lang met Hielpen / oc
bønhørelsen / oc suarer icke altid strax
Amen / naar wi haffue vdbedet Pa-
ter noster, Men lader Nøden voxe /
saa at Vandet begynder at gaa oss Psalm. 69.
indtil Sielen / Oc wi bliffue van- Psalm. 39.
smectige aff hans Haands Straff /
Oc hand siunis at tie oc vere stille / oc Psal. 83. &
holde sig inde / lige som hand vilde 85.
Euindelige vere vred paa oss / oc lade
sin Vrede gaa vden Affladelse / stedse
oc altid / som Bruden / den Christne
Kircke klager offuer sin Brudgom /
vdi Salomonis Høyesang / At hand Høyesan. 2.
staar bag Veggen oc seer igiennem
Vinduet / oc kiger igiennem Sprin-
ckelet / som den der vil skiule sig / oc ic-
ke lade sig til siune / Ja hun siger / At Høyes. 3.
hun leete om Natten i sin Seng eff-
ter den som hendis Siel elsker / men
hun fant hannem icke / Saa klager

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Psalm. 69. oc Dauid: Jeg haffuer raabt mig
træt/ min Hals er hæs/ Siunen for-
gaar / at ieg saa lenge maa bie effter
Psalm. 22. min Gud / Min Gud ieg raaber om
Dagen / saa suarer du intet / oc ieg
Psalm. 10. tier icke heller om Natten / HErre
hui traader du saa langt bort / oc skiu-
ler dig i Nødsens tid. Ja Scriff-
ten er fuld aff saadanne Guds børns
Klagemaal / oc nogle tilforne i Tex-
tens forklaring opregnede.

Esai. 65. Ja maatte nogen sige / Loffuer
icke Gud met sin egen Mund / at det
skal skee førend de raabe / Da vil
hand suare / Oc naar de endnu tale /
da vil hand Bønhøre: Huorfaare
bier hand da stundum met Hielpen
saa lenge / oc bønhører icke strax?
Habac. 3. Det er icke tuil paa / at HERREN
io mit vdi sin Vrede tencker paa
Sirac. 35. sin Barmhiertighed / Oc at huo som
tien Gud met Lyst / hand er Behage-
lig / oc hans Bøn recker indtil Sky-
erne / Oc at Gud effter sin Forjæt-
Psal. 102. telse vender sig til de Forladnis bøn /
oc

3408.

oc forsmaar icke deris Bøn / men er nær hos alle dem som kalde paa hannem / hos alle dem som kalde paa hannem aluorlige / oc giør det som de Gudfryctige begerer / Oc hører deris Skrig / oc hielper dem / som hand trøstelig loffuer vdi sit hellige Ord / Alligeuel hand vndertiden efter sit Fadertige / Retfærdige oc vise Raad skiuler sit Ansict for sin egen Ære / oc Menniskens Forbedring / oc Saligheds skyld / som disse efterfølgende Sager skulle beuise. Psal. 145.

Sin Sager imod for Gud tøffuer met Hielpen.

Thi Først tøffuer Gud fordi met Hielpen / som Augustinus skriffuer offuer de 6. Psalme / At Menniske skal komme vdi ret Forfaring oc Forstand / om huad Onde eller Wselhed hand haffuer kastet sig vdi / I det hand haffuer Syndet. Quod enim facile sanatur, non multum cauetur, ex difficultate sanationis, erit diligentior custodia receptæ sanitatis. Det er / Thi det som letteligt lægis /

I.

det tager mand sig icke meget vare saare / men naar mand seer huor besuærligt eller vanskeligt det er / at komme til Helbreden / da forvarer mand sin Sundhed diss bedre / naar hand haffuer fanget den igien. Saa skal mand icke fordi dømme Gud at vere wmild / til huilcken der sigis aff Dauid: HERRE huor lenge vilt
Psal. n. 6. du tøffue eller lade mig vere vdi saadan Angest? Men holde hannem for en god Offuertalsmand / der offuertaler Sielen / huad ont hun haffuer giort sig selff.

2. For det Andet siger Augustinus at Gud ocsaa giør dette / at Sielen skal forstaa / huor stor Straff der beredis til de Wgudelige / som icke ville omuende sig til Gud / effterdi de maa lide saa stor Besuærlighed som sig omuende / som der er en anden
1. Pet. 4. sted skreffuet: Der som den Retfærdige neppelige bliffuer beuaret / huor vil den Wgudelige oc Syndere aabenbaris.

For

3408.

For det Tredie bier Gud oc laa-
der som hand icke vil høre vor Bøn/ 3.
oc saa for denne Sag / At hand icke
allene met Kaarsens Languarighed
vil føre oss vdi en ret Kundskaff om
vore slemme Synder / som hand si-
ger hos Jeremiam: Jeg vil straffe Ierem. 30.
dig met maade / paa det du skalt icke
holde dig wskyldig: Men ocsaa dø- Rom. 6.
de oc dræbe Synden/ oc hun icke skal
kunde regere offuer oss/ Eller wi fuld- Galat. 5.
komme Kiødsens lyst / oc falde aff en
groff Synd i den anden / imod vor
Samuittighed: Men meget heller Ioël 2.
omuende oss til HERREN/ aff
gantske Hierte / Oc som de der høre Galat. 5.
Christum til / kaarsfeste voris Kiød
met Lyst oc Begering / Thi huo som
lider paa Kiødet/ siger Petrus, hand I. Pet. 4.
lader aff at synde / Oc holder sig selff Iacob. 1.
wbesmittet fra Verden.

For det Fierde tøffuer Gud oc-
saa/ oc lader oss en liden tid (om det 4.
end skal vere) bliffue bedrøffuede i
mangehaande Fristelser/ paa det vor
Tro, Haab/ Taalmodighed / Var-

actighed / Bønen / Bestandighed i
1. Pet. 1. Guds fryet oc bekiendelse / skal prøffuis / voxe oc forbedris / paa det vor Tro skal befindis meget kaasteligere end det forgengelige guld / som prøffuis i Ilden / til Loff / Pris oc Ære / naar JEsus CHristus nu bliffuer
Rom. 5. obenbaret. Thi wi vide / staar der til Rommerne / at Drøffuelse gior Taalmodighed / oc Taalmodighed gior Forfarenhed / oc Forfarenhed gior Haabet / men Haabet lader sig icke beskemme.

1. Pet. 4. Derfaare siger Petrus, I elskelige lader den Hede (det er Modgang oc Forfølgelse) som eder tilstaaes / icke gisre eder fremmede / (Huilcket eder vederfaris / at i skulle prøffuis / lige som eder skeede noget vnderliat) Men glæder eder / at i lide met Christo / paa det at i oc skulle haffue Glæde oc Fryd i hans Herligheds obenbarelsis Tid.

5. Den Femte Sag / huorfaare Gud forhaler vndertiden met Hielpen / oc lader Nøden voxe / er at alt

forma-

3408.

formastelse/ oc Kiødelige paalisd paa Menniskelige mact oc hielp / oc paa disse Jordiske oc vduaartis ting/ skal aldelis aff Hiertet oprynckis oc vdfeyes / At naar mand seer at Menniske kunde icke hielpe / Oc huercken Vrter eller plaster kunde læge/ Men HERRENS Ord som læger alting / At mand da icke skal forlade sig paa Menniskene / oc holde Kiød for sin Arm / Eller tillegge Creaturene den ære / at hand bliffuer hiulpet ved dem / Men Gud allene som giør all Hielp der skeer paa Jorden/ Som Jeremias haffuer giort / sigendis: HERRens Miskundhed er/ at wi icke ere aldelis vde/hans Barmhierttighed haffuer endnu ingen Ende / men hun er huer Morgen ny.

Psal. 146. Visd. 16. Ierem. 17. Psalm. 47. Begrad. 3.

Item Esaias haffde icke den HERRE Zebaoth lade lidet offuerbleffuet aff oss/ da haffde wi veret som Sodoma / oc lige som Gomorra / oc derfore her aff opueckis til at tacke oc prise Gud diss ydermere/ oc holde diss mere aff hans velgierninger.

Esai. 1.

Chi

Thi som Auguſtinus ſkriffuer: Deus tardiùs dandó, ſua dona commendat, ne cito data vileſcant. Det er/ I det Gud giffuer langſommelig / da berømmer eller giør hand ſine Gierninger kaaſtelig / at de icke ſkulde foractis / der ſom hand giffuer dem ſnart.

6. For det Siette hielper Gud ic-
Luc. 18. ke altid ſtrax / paa det at wi ſkulle al-
vt ſemper orare
tid bede / oc icke lade aff / men raabe
Pſal. 123. til hannem Dag oc Nat / indtil ſaa lenge hand bliffuer oſſ naadig / Thi
Eſai. 26. Nød lærer at bede / ſom Eſaias ſkriffuer / ſigendis: HERRE / naar Drøffuelſe er der / da søger mand dig: Naar du ſtraffer dem / da raabe de iammerlige: Huilcket Aſaph i Pſalmen ocſaa om ſig bekiender / der hand
Pſalm. 77. ſiger: Jeg søger til HERREN i min Nøds tid / ꝛc. Huorfaare oſſ
In Matth 3 bør at atlyde Chryſoſtomi Lærdom
Hom. 10. ſom ſaa lauder: Der ſom wi icke ſtrax faa det ſom wi bede om / ſaa ſkulle wi dog alligeuel bliffue ved at bede / paa det wi maa vere værdige til at faa det/

3408.

det / Thi hand vil icke borttage sine Gaffuer fra oss / Men i det hand giffuer seenlig det som wi begerer / da legger hand oss paa / at wi skulde holde an met Bønen / Derfaare tøffuer hand nogen stund / oc bønhører icke de som beder / Oc steder at Modgang maa indfalde / paa det at wi diss offtere oc indeligere skulle søge til hannem / oc icke nogen tid vige fra hannem / noget saadant giøre / Oc de Forældre som haffuer deris Børn meget kiere / naar de see at deris smaa tit oc offte løbe fra dem / oc forholdis aff deris Jeffnlige eller Aarsbørns Leeg / da befale de deris Tienere / at de skulle giøre meget som selsomt er / paa det de smaa / forskreckede aff fryct / skulde skynde dem til deris Moders Skiød: Saa steder oc Gud icke allene tit / at wi maa plagis aff andre / Men hand truer oss ocsaa vnderti den selff met Straff / icke at hand vil føre den offuer oss / men meget heller at hand vil føre oss til sig.

For

7.

For det sidste tøffuer oc Gud/ fordi hand er en Hielpere / som hielper i rette Tid / Huilcken hand hafuer beuaret i sin Mact / oc veed derfor som en all viis Gud / naar Hielpen gidris best behoff / oc den mest kand vdrette til sin ære oc Menniskens Nytte oc Salighed/ Huorfaare mand ey heller maa eller kand vden Synd oc hans Fortørnelse / forskriffue hannem Tid eller Maade/ naar eller huorledis hand skal hielpe/ som Judith Gudfryctelig taler til den aff Bethulien / met disse Ord: *Iudith 8.* Huad skal det vere at Osias hafuer samtyct / at opgiffue Staden for de Asyrier / der som wi faa icke hielp inden fem Dage/ Huo ere i / at i fryctte Gud. Det tiener icke til at forhuerffue Raad/men meget mere vrede oc Wgunst / ville i sætte HERREN for/ effter som eder behager/ Tid oc Dage/naar hand skal hielpe? Ja / det haffuer sig met Gud oc oss/ som met en Læge oc Patient eller en

Siug/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

Siug / som Gud oc selff kalder sig 2. Mose. 15.
Israels Læge / oc en Mestere til at Esai. 63.
hielpe: Thi lige som en forfaren
Doctor eller Læge bedre veed / huad
den Siuge tien / oc naar det skal giff-
uis hannem / end som hand selff /
Oc giør derfor icke altid efter hans
Begering / Men huad som tien til
hans Sundhed: Saa ved oc vo-
ris Himmelske Raphael / oc Læge /
best huad osser nytteligt / til Siel oc
Liff / huilcket hand ocsaa giffuer i den
rette oc bestemte Tid / som Sanctus
Hieronymus smuet siger: Lige
som en Siug der brender aff Kaal-
de Siugen / ville begere aff Lægen /
kaalt Vand: Oc sige til Lægen / ieg
lider Vold / pinis / plagis oc brendis /
Huor lenge skal ieg O Læge / raabe /
oc du vilt icke bønhøre.

Oc den vise Doctor ville sua-
re hannem: Jeg ved paa huad Tid /
ieg skal giffue huad du begerer / oc vil
icke nu forbarme mig offuer dig / Thi
denne Barmhiertighed er vnnildhed /

oc

oc din Vilie beder imod dig selff/ Lige saa oc Gud / Effterdi hand ved Vect oc Maal/ eller Tid oc Maade/ naar hand skal beuise Naade / Da bønhører hand vndertiden icke den som raaber/at hand vil prøffue hannem / opuecke hannem til at bede / oc giøre hannem Retfærdigere oc Purere/ lige som hand vaar lutret i Ild. Oc Augustinus siger: Deus sæpe non exaudit ad voluntatem, ut exaudiat ad salutem. Meningen er: Gud bønhører tit icke effter Menniskens Vilie / paa det hand kand bønhøre dem til Salighed.

Endog Gud nu haffuer disse oc andre mectige oc merckelige Sager / huorfaare hand stundum tøffuer met Bønhørelsen / huilcke alle nocksom beuise/ at HERren er naadig oc Barmhiertig/ oc forlader synderne / oc hielper i Nød / oc hører de Elendigis Bøn/ &c. *Sirac. 2.*

Saa fødis der dog aff denne Guds Tøffuelse / den første farlige Fristelse / som ieg tilforne talede om/

Thi

3408.

Thi naar vi trengis hart oc lenge met Kaarsit oc Genuordighed / da mener vort Kiød oc Blod / oc lader sig offuertale aff den lede Dieffuel / at Gud haffuer slet forlat oss i denne nød oc vill icke mere see til oss met sin Barmhiertigheds Øyen : oc tencker som vi see i Psalmen. oc tilsaarn oc saa rørt bleff. Skal da Herren forskiude euindelige oc icke beuise mere Naade ? er det da alldelis slet vde met hans Miskundhed ? oc haffue Løfterne en ende ? haffuer Gud da forglemt at være naadig / oc tilluct sin Barmhiertighed for Vrede ? som oc Guds Søn paa Kaarssens Galie falder i disse tancker / dog vden Synd / saa at hand raber klagelig oc barmelig : Min Gud Min Gud. hui forlodst du mig / ieg hyler men min hielp er langt borte / etc. *Psalm. 77.* *Psalm. 22.* *Matth. 7*

Det see vi oc i andre Psalmer huor ynckelig den Kongelig Prophete klager sig. HErre huorfaare skiuler du dit Ansict / forglemmer vor Elendighed oc Trengsel ? der du skiulte *Psalm. 44*

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Psalm. 30. dit Ansict / da bleff ieg forfærdit.
Psalm 79. HERRE huor lenge vilt du vert
saa aldelis vred? oc lade din Nidkier-
hed brende som Jld? Saa er det oc
Dorkers. gaaed Gedeon/thi der Engelen sagde
til hannem: HERren vere met dig
du Stridskempe: Da suarer hand/
Min Herre / Er HERren met oss /
hui er oss da alt dette vederfarit? Oc
huor er alle de vnderlig ting som vore
Forfædre fortalde oss? Oc sagde
Herren haffuer ført oss aff Egypten
Men nu haffuer HErren forlat oss/
oc giffuet oss vnder Madianiternis
hender / Saa blæser Dieffuelen end-
nu saadanne tancker ind vdi vort hier-
te: Efterdi det gaar dig ilde / du est
Psalm. 73 daglig plaget oc din Straff er huer
morgen nye / Saa er Gud dig vred /
Luc. 23. Du faar det dine gierninger haffuer
fortient/hand vil meget mindre giff-
ue dig det enige / efterdi hand forsa-
ger dig det timelige / tuert imod me-
ner Verden oc de vgudelige / at de e-
re Guds kieriste Børn. Oc siger i
Psalm. 10. deris hierte: Jeg skal aldrig omstø-

dis/

3408.

dis/ det skal aldrig haffue nød hereff- Psalm. 73.
ter / fordi at de ere icke i wlycke som
andre Folck/ Oc de bliffue icke plage-
de som andre Menniske/ men haffue Psalm. 17.
deris deel i deris Leffnet / Oc Gud
fylder deris Bug met sit liggende fæ.

Paa det nu at saadanne tancker 2.
oc suaare fristelser skulle icke føre oss
vdi wtaalmodighed eller fortuiffuel-
se/som det er gaaet met Cain/Saul/
Achitophel / Juda oc andre flere.
Da skulle wi for det andet lære aff
Dauids ord i vor Text / huad Raad
oc trøst hand haffuer brugt imod saa-
danne Satans mordelige pile/ at wi
oc kunde vide/ huor met wi skulle op-
holde oss/ oc huorledis wi skulle bære
oss at vdi saadanne stød oc anfectnin-
ge/ Thi Propheten giffuer tilkiende/
at hand vdi dette fald haffuer giort tu
stycke.

Først / at hand haffuer sæt sig
Guds Ord oc Foriættelse for Øyen/
vdi hullcke hand haffuer loffuet fattig-
ge Syndere som søge til hannem/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Naade/ Barmhiertighed/ Forladelse / trøst oc hielp i deris nød.

Dernæst/ at hand haffuer met en fast Tro/ Haab oc Christen taalmodighed/ aff gantske Hierte oc Siæl/ met innerlige Bønner oc paakaldelse/ oc stor Attrå oc lengsel / biet oc ventet effter den hielp oc naade / som Gud haffde hañem loffuet oc tilsagt. Dette er en ret gyldene Kaanst/ huilcken wi met lige Tro/ Taalmodighed oc flitighed skulle legge vind paa at efterfølge.

Først skulle wi naar nøden trenger meget haard oc giør oss mistrøstige/ see til Guds naaderige Foriættelser/ vdi huilcke hand icke alene loffuer oss det Aandelige oc euige / som er Syndernis Forladelse / Retfærdighed/ Saliahed/ oc det euige Liff/ for sin Søns skyld: Men ocsaa det timeliae oc legemlige/ at hand vil vere hos oss i vor nød / bønhøre/ trøste hielpe oc frelse oss fra alt ont/ oc velsigne oss met allehande gode gaffuer/ som disse efterfølgende / oc andre saadanne

naade-

3408.

naadefulde løffte / nocksom beuiste:
Saa sand som ieg leffuer / siger den HErre / HErre / da haffuer ieg ingen behagelighed til den wgudeligis død / Men at hand omuender sig oc leffuer. Item / der som den wgudelige omuender sig fra alle sine Synder / oc giør ret oc vel / da skal hand leffue oc icke dø / All hans offuertrædelse som hand haffuer giort / skal icke ihukommes: Men hand skal leffue for sin Retfærdigheds skyld som hand giør. Item / paakalde mig i din nød saa vil ieg hielpe dig / oc du skalt tacke mig. Thi Scrifften siger: Huo som troer paa hannem / hand skal icke bliffue beskemmet. Her er intet forskel imellem Jøder oc Grecker (det er Hedninge) Thi de haffue altsammen en Herre / som er rig offuer alle dem / som kalde paa hannem. Thi huo som kalder paa Herrens naffn / hand skal bliffue salig / det er / oc offuermaade trøsteligt / det Gud siger i Psalmen: Hand haffuer lyst til mig / saa vil ieg hielpe hannem vd / hand

Ezech. 33 oc 18.

Psalm 50.

Rom. 10.

Psalm. 91.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

kiender mit Naffn/ derfor vil ieg beskerme hannem / Hand kalder paa mig / saa vil ieg bønhøre hannem/ ieg er hos hannem i nød/ ieg vil riffue hannem vd/ oc gisre hannem til ære / Jeg vil mætte hannem met it langt Liff/oc ieg vil vise hannem min
Esai. 43. Salighed. Oc hos Esaiam siger Gud: Fryct dig icke/thi ieg frelste dig/ ieg kalde dig ved dit naffn/du est min. Thi naar du gaar igiennem vandet/ da vil ieg vere hos dig/ at strømmene skulle icke druckne dig / oc om du gaar i Ilden/ da skalt du icke brende dig/ oc Luen skal icke optende dig / thi ieg er HErren din Gud / den hellige i Israel din Frelsere.

Her skulle wi nu acte at Vand oc Ild i Scrifften bemercker stor drøffuelse/ Anast/ Fristelse / Forfølgelse/ Nød oc Elendighed / som wi kunde nocksom beuise aff den 32. oc 69. Psalme/ aff Syrachs 2. aff 1. Corinth. 3. 1. Petr. 1. oc 4: Capiteler/ oc andre steder / der som tiden kunde det taale.

Der-

3408.

Derfaare efterdi at Gud som er den Euige sandhed/hand loffuer at hand vil vere hos oss/ naar wi gaar igennem ilden oc vandet/ da tør wi icke tuile paa/ at hand jo skal bliffue vor beskermelse/ beuare oss for Angest/ fresse sine Tieneris Siæle/ Oc icke lade oss fristes offuer vor formue/men giøre vaaden efter Skibet/ saa at huercken død eller Liff/ huercken Engel eller Førstedømme/ icke heller mact/ huercken det nærwerendis eller tilkommendis/ huercken høyt eller dybt/ oc ey noget Creatur/ skal kunde skille oss fra Guds Kierlighed som er i Christo JEsu vor HERRE. *Psalm. 32 oc 34* *1. Cor. 10*

Thi disse oc andre saadanne Guds Foriættelser/ de ere icke wuisse forgenaelige oc blotte ord/ der intet følger met/ som Menniskens offte ere/ der enten icke meene det de siae/ eller icke ville holde det de loffue/ eller ocsaa icke kunde det giøre/ huorfaare Scrifften siger/ forlader eder icke paa Førster/ de ere Menniske/ de kunde jo icke hielpe/ Thi Menniskens *Psal. 146.*

Aand skal bort/da ere alle hans an-
slag fortabte/ men HErrens ord ere
Psalm. 33. sande/ oc huad hand loffuer/ det hol-
4. Mose 23 der hand visselige. Fordi Gud er icke
it Menniske at hand liuer/ey heller it
Menniskis Barn/ at hannem an-
grer noget: Skulle hand sige noget
oc giøre det icke? Skulle hand tale
noget oc holde det icke? det vere langt
Rom. 3. fra / Det bliffue meget mere saa at
Gud er sandrue / men alle Menni-
ske falske.

Derfaare vil Gud Fader / Søn
oc Hellig Aand visselig effter sit løff-
te vere tilstede ydi vort kaarss oc nød/
icke Prckeløst som it Menniske / der
kand staa oc see paa it andet / oc dog
ingen hielp eller redning beuise/ men
Psalm. 79. Gud hand lader fangernis suck kom-
me for sig/ oc beuarer dødsens Børn
Psal. 146. effter sin store Arm / hand løser dem
som fangen ere/ HERren giffuer de
blinde deris Syen / Herren opretter
dem som ere nedslagne/ hand tempe-
rerer Kaarssens byrde oc beeske drick
saaledis met sin naadis trøst / kiøle-

vand

3408.

vand oc biſtand/at wi kunde taale det/ oc hans krafft er mectig i de Skrøbe-
lige. 2. Cor. 12

Thi lige ſom en Guldſmid/naar hand legger ſit Guld eller Sølff i Ilden at ſmelte / er ſelff tilſtede hos Eſien/ oc ſeer gantſke nøye til at gul-det oc Sølffuet bliffuer intet at ſkade aff Ilden / oc ey forbrendis / eller løber bort i Aſken. Men bliffuer ſmuct lutret oc renſet / fra all wrenlighed oc Whumſke/ paa det hand ſiden kand giøre kaaſtelige Kar/oc andet ſkiønt oc fiint reent Arbeyde der aff: Saa er oc den werdige oc H. Trefaaldig-hed icke langt borte / Alligeuel det ſiunis ſaa for vore Øyen / naar de Sirac. 2.
Menniſke ſom behage Gud/prøffuis ved Drøffuelſens Ild/lige ſom Guld prøffuis i denne naturlige Ild: Men Pſal. 34.
hand er hart hos dem ſom haffuer it ſønderknuſet hierte / oc hielper dem ſom haffuer it ſønderſlagit Sind/ at den hede ſom dennem vederfaris / at 1. Pet. 4.
de ſkulle prøffuis icke ſkal tilføye dem nogen ſkade/ paa deris Siæls Sa-
ligheb

1 Cor. 10 lighed/ oc efterdi hand er trofast/ da
lader hand oss icke fristis ofuer vor
formue / Men gior saadan en ende
paa fristelsen / at wi det kunde taale/
1 Petr. 1. Oc søger intet andet / end at wi som
en liden tid / om det skal vere/ ere be-
drøffuede / i mange haande fristelser
der ved tuctede/ skulle lade aff at syn-
1 Petr. 4. de / icke giffue lasterne rom/ oc ey ski-
Ephes. 4. cke oss lige som denne Verden/ Men
Roman. 12 omuende oss formedelst vor sinds for-
Coloss. 3. nyelse/ dræbe vore Lemmer som ere
paa Jorden / Horeri / Wreenhed/
skendelige Brynde/ond Lyst/ Gierig-
hed/ ja afflegge det gamle Menniske
met alle sine Gierninger/ oc i føre det
ny som skal fornyes til bekiendelse eff-
ter hans billede som hannem skabte/
Luc, 1. oc tiene hannem i hellighed oc Ret-
1 Petr. 1. færdighed vor gantske Liffs tid/ som
hannem ere behagelig/ paa det at vor
Tro skal befindis retsindig oc meget
kaasteligere end det forgengelige guld
Roman. 9 som pröffuis i Ilden / Oc wi maa
bliffue Guds Barmhiertigheds Kar/
huilcke hand haffuer berid til sin her-

lighed

3408.

lighed / oc icke fordømis met Ver- 1 Cor. 11
den. Men effter wi ere prøffue-
de / faa Liffsens Krone / Huilcken Iacobi 1.
Gud haffuer loffuet dem / som han-
nem elske.

Derfaare lige som en Gudsmid
lager sit Guld oc Sølff aff Ilden /
naar det haffuer nock oc er lutret / oc
kiøler det i Vand: Saa lader oc Tob. 3. Begræd. 3.
Gud Solen skine effter Storm / oc
hand bortkaster icke euindelige / Men
hand forbarmer sig igien / effter sin
store miskundhed / giører sin børn leff-
uende igien / som Psalmerne lærer / Psalm. 71
henter dem op igien aff Jordens dyb-
hed / oc trøster dem igien / saa at wi
befrijes aff alt vor nød / maa glæde-
lig tacke hannem / Oc siunge met
Dauid: Det er mig kiert at HErren Psal. 116
hører min Røst oc min Formanelse /
oc hand böyer sit Øre til mig / Der-
faare vil ieg paakalde hannem alle
mine dage.

Men der som det er Guds Fader-
lige Vilie / oc vor Salighed det saa
vdkreffuer / at wi lige som Simon aff
Syrenen

Syrenen skulle bære Kaarsset efter
Christum/ saa lenge dette Liff varer/
om huilcket S. Jacob scriffuer/ at det
Iacob. 4. er ickon en damp/ som varer en stacket
tid/ oc der effter forsuinder / saa ska
Iob. 13. dog HERren vere vor Salighed/ oc
opholde oss met en frimodig Aand/
Psal. 51. at wi icke skulle lide skade eller aff
breck/ paa det euige Liffs gode oc glæ
de/ som oss er tilsagt vdi Christo / th
wi bliffue aff Guds mact beuared
formedelst Troen til Salighed / O
1. Pet. 1. naar wi offueruinder formedelst den
Philip. 4. som giør oss mectig/ som er Christus
Obenb. 3 da vil hand selff klæde oss met huid
Klæder/ oc icke vdslætte vort naffn af
Marci 8. Liffsens Bog / Men bekiende vor
naffn for sin Fader/ oc for hans En
gle/ oc giffue oss at sidde paa sin stoel.
Esai. 25. Ja hand skal opsluge Døden euinde
lige/ oc affstryge graaden fra alle an
sicter / oc borttage sit Folcks forsmæ
delse i alle Land.

2. For det andet/ naar wi saa beskue
oc betencke disse forne Guds foriæt
telser / da skulle wi icke bliffue skrøbe
lige

3408.

lige i troen eller tuile paa Guds løffte formedelst vantro / Men som Abraham giorde / oc Dauid her om sig bekiender / Bliffue stercke i Troen / giffue Gud ære / oc vide paa det allervisseste / at huad som Gud loffuer / det kand hand ocsaa giøre / Oc at alle Guds løffte er Ja oc Amen i Christo Jesu / saa at Gud vil giffue oss huad som heldst wi bede i hans naffn / wi bede i hans naffn / wi skulle oc vere vis paa at wi haffue forløsning formedelst hans blod som er Syndernis forladelse / oc at Gud effter sin forsættelse sandelige er tilstede oc hielper oss / oc der som hand end tøffuer / da skulle wi bie effter hannem. Oc det met gantske Siæl oc Hierte vdi it Christed Haab oc Taalmodighed / lige som Psalmisten siger her om sig / oc slæt intet tuile at løfftet skal io endnu fuldkommis paa sin tid / oc ingenlunde lade sig forstencke.

Rom. 4.

2. Corin. 1

Iohan. 16

Ephes. 1.

Abac. 2.

Abac. 2.

Derfaare / naar wi begynde at borde mistrøstige / oc tencke / eller sige i vor fortuilelse / ieg er bortkast for dine

Psal. 31.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

dine Øyen/ da skulle wi trøste oss met
Psalm: 42 Psalmisten/ sigendis: Hui bedrøffe
uer du dig min Siæl oc er saa wrolig
i mig/ bie effter Gud/ thi ieg skal
endnu tacke hannem/ at hand er mit
1 Samu. 15 Ansictis Hielp oc min Gud: Israels
Iacobi 1 Kæmpe liuffuer icke/ oc det angrer
Iohan. 17 hannem icke/ hans ord er Sandheds
Psalm 33. Ord siger S. Jacob/ Ja Sandhed
Psalm 89. selff. HErrens Raad bliffuer euin
Psalm. 27 delige. Hans Hiertens tancker stedse
oc altid/ hand forrender icke det or
som gick aff sin Mund/ HErre hø
derfor min røst/ naar ieg raaber/ v
re mig naadig oc bønhør mig/ m
Hierte holder dig dit Ord faare:
skulle atspørge mit Ansict/ derfaar
søger ieg oc HErre dit ansict. Skiu
icke dit Ansict for mig/ forkast icke d
Tienere i din Vrede/ Thi est m
Hielst/ forlad mig icke/ tag icke d
Psalm 50. Haand fra mig/ Gud min Salighe
Ierem. 31. Thi du haffuer befalet/ at ieg skal t
Iohan. 14. de paa dig i min Nød/ oc loffuet/
Matth. 28 du vilt forlade oss voris ondskab/
Psalm 102 aldrig mere komme voris synder i

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

oc icke forlade oss faderløs/men bliffue hos oss indtil verdens ende/ oc høre fangens suck/oc løse dødsens børn/ oc beuare alle de Retfærdiges been/ at der bliffuer icke it sønderbrudet aff dem/derfaare endog du skiuler dette i dit Hierte/ saa ved ieg dog at du det tencker. Ja du skalt io tencke der paa/ Thi min Siæl siger mig det: Det tager ieg til hiertet/derfaare haaber ieg endnu: Er Gud met oss/huo kand da vere imod oss/ieg vil prise Guds ord/ paa Gud vil ieg haabe oc icke fryete/ HErren er met mig/derfaare fryeter ieg icke: Huad kunde Menniskene giøre mig? Gud er vor Tillid oc styrcke/ en Hielp i stor Nød som haffuer rammæt paa oss: Derfaare fryeter wi icke / om Verden end forginge / oc biergene stuncke mit i Haffuet Om Haffued end rassede oc stormede / oc biergene nedfulde aff bølgerne. oc om ieg end vandret i mørckhedsens dall/ fryeter ieg ingen wlycke/ thi du est hos mig/ din Kiæp oc Staff tröster mig. Herre ieg troe paa dig/lad mig aldrig

Pſalm 34.

Iob 10.

Roman. 8

Pſalm 56.

Pſalm 118

Pſalm 46.

Pſalm. 23.

Pſalm. 31.

beſtemmis

beſkemmis / Frels mig ved din Rets
færdighed / Bøye dine Øren til mig /
Pſalm. 44. hielp mig ſnarlig. HERRE vaag
op / huorfaare ſoffuer du ? Vaag op
Pſalm. 13 oc forſkiud oſſ icke ſaa aldelis. HErre
huor lenge vilt du ſaa aldelis for
glemme mig ? See dog til oc bønhør
mig HErre min Gud: Oplius mine
Øyen / at ieg icke ſoffuer i døden / for
lad mig icke / oc ver ſicke langt fra
Pſalm. 38. mig / HERRE ſom er min ſalighed /
ſkynde dig at hielpe mig / mit hiertis
Pſalm. 25 ſorg er ſtor / ſør mig aff min Nød / ſee
Pſalm. 40 til min Jammer oc Elendighed / oc
forlad mig alle mine Synder. HEr
re lad det behage dig at frelſe mig /
HErre ſkynde dig at hielpe mig.

I denne maade ſkal vore Siæle
oc Hierte bie oc haabe paa HErren /
oc i en god taalmodighed vente hans
Pſalm. 42 naade oc rædning / oc ſkrige til Gud
Pſalm 121 liae ſom Hiorten ſkriger effter ferſk
Vand / ſaaledis ſkulle wi opløffte vo
re Øyne til Biergene / aff huilcke oſſ
Rom. 10. kommer hielp / ſaa ſkulle wi icke bliffue beſkemmet / men vor hielp ſkal om

ſier

3408.

sier komme fra HErren/ som giorde Himmelen oc Jorden. *Psalm 121*

I Verden heder det vel som ordsprockit liuder:

At Bie oc Haabe/
Gior mangen til taabe.

Men hos Gud/da er det tuert imod:

At Bie oc Haabe/
Gior ingen til taabe.

Thi Haabet lader icke beskemme/ oc vdi stilhed oc haabet bliffue wi stercke/ oc huo som troer hand flyer icke. *Roman. 5 Esai. 30. oc 28.*

Derfaare kalder den Epistel til Hebreerne Haabet vor Siæls trygge oc faste Ancker/ oc formaner oss/ at wi skulle beholde det met Troen oc en god Taalmodighed stadelig/ Thi saa staar der: Kaster eders Forhaabelse icke bort/huilcken som haffuer en stor betalning/ I haffue oc Taalmodighed behoff/at i kunde giøre Guds villie oc anamme Forjættelsen. Thi endnu om en liden stund/da kommer den som komme skal/oc icke tøffue/oc den Retfærdige skal leffue aff Troen. Men huo som viger (det er/falder *Hebr. 10.*

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

aff/bliffuer icke faſt hos Gud i troen/ Haabet oc Taalmodighed) til hannem ſkal min Siæl icke haffue behagelighed/ oc wi ere icke aff dem / ſom vige oc bliffue fordømde: Men aff dem ſom tro oc redde voris Siæle. Lader oſſ derfor ſiunge aff vor Pſalme:

Skulle det end vare fra morgen ſtund/
Oc indtil afftens ende.
Da ſkulle mit Hierte ſlæt ingen lund/
Fortuiffle eller fra dig vende.

Men paa det voris Siæl kand diſſ faſter / ſaaledis ſom nu ſagt er/ haabe oc tro paa Gud/oc met it godt taal bie indtil ſaa lenge Herren bliffuer oſſ naadig / da ſkulle wi ſee til Guds Børns Exempel / der haffuer ſæt deris Haab oc Tillid til Gud/efter hans ord oc løffte/oc acte/ huorledis det er gaaet dem/ Thi der ſom wi det giøre / da befinde wi det at vere Guds ſanden ſom ſtaar hos Eſaiam/ Jeg haffuer forladet dig it lidet Øye

Pſalm 123

Eſai. 54.

blick

3408.

blick / Men ieg vil forſamle dig met ſtor miſkundhed / aff vrede ſkiulte ieg mit anſict it lidet fra dig i it Øyeblick / men met euig naade / vil ieg miſkunde mig offuer dig / ſiger HErren din igienløſere.

Thi endog den Retfærdige maa meget lide / ſaa hielper HErren hannem dog aff det altſammen paa det ſidſte / Oc hand forgleſſer icke aldelis de fattige oc de elendigis haab ſkal icke fortabis euindelige. Det ſee wi oc vdi alle hellige Patriarchers / Kongers / Propheters / Apoſtlers / ja alle deris Exempel / ſom haffue beholt den begynte Tillid / faſt indtil enden / formedelſt Troen / ærede Noe Gud / oc berede Arcken ſit Hus til Salighed / oc bleff der vdi beuaret / der HErren førde Syndfloden offuer de wgudeliges Verden / alligeuel at hand maatte tøffue effter Guds hielp i lang tid førend Vandet bortſtredis aff Jorden. Formedelſt Troen fick oc Sara krafft / at hun bleff fructſommelig oc fødde offuer hindis alders tid / Thi

Pſal. 34.

Pſalm. 9.

Hebr. 3.
Hebr. 11.

1 Moſe 7.
2. Petr. 2.

Hebr. 11.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

hun actede hannem at vere trofast/ som det loffuet. Joseph bleff sold til en Suend/ de tuingde hans Fødder vdi Stock/ hans Liff maatte ligge vdi Jern. Men Gud bønhørde hannem omsier/ at Kongen sende hen/ oc lod giffue hannem løs/ oc sætte hannem til en Herre offuer sit Hus/ oc til en Regentere offuer alt sit Gods.

Psal 105. 1 Mose 37 oc 39 1 Mose 41 Psalm 105

Sancte Jacob skriffuer / Mine kiere Brødre / tager Propheternis pine oc Taalmodighed til it exempel/ huilcket der taalet til eder i HErrens Naffn/ See wi prise dem salige som haffue lidt/ I haffue hørt Jobs taalmodighed / oc seet HErrens Endelige/ Thi HErren er barmhiertig oc en forbarmere. Kaartelige sagt/ seer til de gamlis Exempel / som Syrach raader/ oc mercker dem. Huo er nogen tid bleffuen beskemmit/ som sætte haab til Gud? Huo er nogen tid forladen som bleff i Guds Fryct? Eller huo er nogen tid forsmaadt aff hannem / som paakaldet hannem / som hand ville sige slæt oc aldelis ingen.

Iacob. 5.

Sirac. 2.

Thi

3408.

Thi vore Fædre haabede paa dig/ slunger Psalmisten/ oc der de haabede/ hialpst du dem vd/ Til dig raabte de oc bleffue reddede/ de haabede paa dig / oc bleffue icke til skamme/ det er deris Haab/ Tro/ oc Bøn/ slog dem aldrig feil/som wi oc hørde tilforne. Psalm. 22.

Her aff maa wi beslute/at effterdi Gud er Liusens Fader/hos huilcken der er ingen omskifftelse/eller forvandelse/met Lius eller Mørck/som hand siger selff hos Propheten: Jeg er HErren/oc omskifftes icke/ oc JEsus Christus er i dag/ i gaar/ Oc den samme i all euighed: Oc hand effter sit Guddommelige Ord haffuer hiulpet oc reddet alle dem som haffue robt til hannem i Troen / oc ventet hans naade taalmodelig slæt oc aldelis ingen vndertagit: Saa vil HErren icke heller forskiude eller forlade mig/ alligeuel at hand tøffuer en tidlang met hielpen / de som see oc løbe til hannem/ de bliffue opliuste / oc deris Ansicter bliffuer icke beskemmede. Der den Elendige raabte / da hør- Iacobi 1. Malach. 3 Psalm. 34.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

de HErren oc hialp hannem aff all
Ieb. 13. hans nød/ derfaare om HErren end
vilde sla mig ihiel/da vil ieg dog haa-
Psalm. 73 be paa hannem/Naar ieg ickon haff-
uer dig Herre/da skøtter ieg intet eff-
ter Himmel eller Jord / der som end
mit Liff oc Siel vansmectis / saa est
du dog Gud altid min Hiertis Trøst
oc min deel.

For der sidste skulle wi aete i den-
ne sidste part: At Dauid siger: Jeg
haabis til hans Ord. Thi here
aff paamindes wi tuende stycker: om
en Christen oc saliggiørendis Tro.

Det første er / Huor aff Troen
Rom. 10. kommer / som er / at den kommer aff
Guds Ord/ som Paulus vdtryckelig
siger/at Troen kommer aff Hørelsen
eller Predicken/oc Hørelsen eller pre-
dicken aff Guds ord. Christus vidner
oc selff/ at wi formedelst Apostlernis
Iohan. 17. Lærdom tro paa sig / der hand saa
taler/ Jeg beder icke alene for dem:
(der er mine Apostle) Men oc saa
for alle dem/som formedelst deris ord

skulle

3408.

skulle tro paa mig. Apostlen skriffuer ocsaa / at det behagede Gud vel / at giøre dem salig / formedelst den daarlige Predicken / som tro der paa. 1 Cor. 1

Item / at de som lære oc predicke ere Tienere formedelst huilcke wi troede / lige som Herren haffuer giffuet huer. 1 Cor. 3.

Oc at de ere Guds methielpere / oc tilhørerne ere Guds agergierning oc Guds bygning saa at naar som Predicanterne giffue act paa dem selff oc paa deris Lærdom / oc bliffue stadige vdi disse stycker / da giøre de sig selff salige / oc dem som dennem høre. 1 Timot. 4.

Huorfaare Euangelium ocsaa kaldis Guds krafft / som giøre dem alle salige der tro paa. Rom. 1.

Dette skulle wi vel mercke imod de Steinckfeldianer / Wedderdøbere / Manistere / Enthusiaster / oc andre Phantaster / huilcke foracte oc forkaste Guds Ord / lige som en død Bogstaff oc vente hiemmelige vndryckelser / oc ny obenbarelser imod den H. Scrifft / som er indgiffuen aff Gud / oc er nyttelig til Lærdom / tilstraff / til 2 Timot. 3.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Forbedring/ til vnderuisning i Retfærdighed/at it Guds Menniske skal vere fuldkommet oc skickeligt til alle
Roman. 15 gode gierninger/ oc at wi skulle haffue Haab formedelst Taalmodighed/
1 Petr. 1. oc Scrifftens Trøst/ oc omsier føre vor Trois ende her fra/ som er vor Siæls Salighed.

For det andet/ lære wi aff denne Sentens: Jeg haabis til hans Ord: En vis Regel om Troens tilid/ huordan den skal vere/ som er at den skal vere saadan en fortrøstning paa Gud/ som hans Ord liuder om hannem/ oc hans Gierninger beuise hannem at vere effter ordet. Nu lærer Guds Ord iblant andet om hannem/ at HErren vor Gud er en eniste HERre/ oc at der er dog tre Personer i Guddomen. Faderen/ Ordet (eller Sønnen) oc den Hellig Aand: Oc disse tre ere it/ oc at Gud er Allmectig/ saa at der er ingen ting wmueligt for hannem: retfærdig/ oc haffuer icke lyst til wgudeligt væsen:

5 Mose 6.
1 Iohan. 5
Luc. 1.
Psalm. 5

Naadig

3408.

Naadig oc god imod alle/ oc hielper i nød / saa at hand haffuer icke lyst til den Vgudeliges død / Men at hand omuender sig oc leffuer / oc haffuer fordi saa elsk Verden / at hand gaff sin enbaarne Søn / at alle de som tro paa hannem/ icke skulle fortabis/ men haffue det Euige Liff/ oc formedelst Troen allene vden Louens gierninger bliffue Retfærdige oc Hellige aff Naade effter Haabit. Huilcket at vere sanden saa vel som alt andet/ huad Scrifften lærer oss om Gud/ hans egne gierninger nocksom stadfeste oc beuise. Thi vdi dem see wi/ at HErren er stor/ oc vor HERRE offuer alle Guder / oc giør alt det hand vil/ i Himmelen oc paa Jorden/ i Haffuet oc i alle Dybene / oc huad hand skicker / det er priseligt oc herligt / oc hans Retfærhighed bliffuer euindelig/ oc at hand giør oss bistand i Nød/ Thi Menniskens Hielp er wnyttigt / oc haffuer icke forskut Dauid/ Manassen/ Peder/ Mariam Magdalenam / Røffueren eller no-

Sirac. 2.
Psal. 145
Ezech. 33
Iohan. 3.
Roman. 3
Ephes. 2.
Tit. 3.
Psal. 135.
Psal. 111.
Psal. 108

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

gen Syndere / som sig haffuer omuendt / men forlat dem deris Synder oc lægt all deris Breck / etc.

Psal 103.

Hvad Troen er?

Saa er fordi Troen en Hiertens Fortrøstning oc Tillid paa Gud / som holder det icke alene at vere sandt / som Scrifften lærer / om Guddommens Enighed / oc Personernis hellige Trefaaldighed / Guds Allmectighed / Retfærdighed / oc Barmhiertighed / etc. Men ocsaa stadelig forlader sig paa hannem / at hand kand som den der er Almectig / oc vil / som den er naadig / retfærdig / oc sandrue / effter sit Ords tøffte forlade Synden / hielpe i Nød / skencke Retfærdighed / oc det Euige Liff oc Salighed / vden alle Menniskelige Gierninger / oc Fortieniste / aff sin blotte Naade / for JEsu CHRISTI skyld alene / Oc maa dette saa vere nock sagt om det første stycke aff Texten.

Om

3408.

Om det Andet.

VDi dette sidste stycke aff Texten / vdi huilcket Dauid aff sit eget synderlige Exempel indfører en almindelig Lærdom / oc Formaning til den gantske Christne Kircke / oc alle Guds børn / meddeeler hand / som tilforn sagt er / oc siden vijdere skal omtalis raad imod den anden Fristelse / som kommer aff Syndens mangfaaldighed oc suarhed / oc vor store wuærdighed / Men paa det wi kunde alting diss bedre fatte / da ville wi her anse:

1. Først / Dauids Raad oc Formaning.
2. Dernæst / huad Sager / Skel oc Grund hand stadfester sit Raad oc Formaning met.

Om

Om det Første si-
ger hand.

I. ISRael haabe paa HERREN. HEr haffue wi nu Dauids Raad / vdi huilcket wi skulle acte tuende ting/som

I. er først / til huem hand taler / som er til Jsrael/ det er den Christne Menighed/oc alle som haffue Guds Forjættelser/ oc troer dem til Salighed.

Rom. 9. Thi de ere icke alle Jsraeliter / siger Paulus / som ere aff Jsrael/ (fødde effter Kiødet:) Men Forjættelsens Børn (det er/alle de som haffue faaet Forjættelsen om Børnens vdkaarelse / eller Guds Børn at bliffue vdi Christo Jesu/ oc met en fast tro forlade sig paa Forjættelsen oc Megleren CHRistum) bliffue regnede for Sæden (det er/ for Guds Børn oc arffuinge ihuad som heldst Forældre/ de effter kiødet kand vere fødde aff.)

Thi

3408.

Thi saa mange som hannem anam-
mede/ dem gaff hand mact/at bliffue Joh. 1
Guds Børn / de som tro paa hans
Naffn: Huilcke som icke ere fødde aff
Blod/ oc ey heller aff Kiøds vilie /
oc ey heller aff Mands vilie/ men aff
Gud.

Saa see wi derfaare her aff / at
ved dette ord Jsrael forstaaes / som
tilforn rørt er / den Christne Kircke/
oc alle de som tro / Thi at i ere alle
Guds Børn / skriffuer Apostelen/ Galat. 3.
formedelst troen til Jesum Christum.
Thi saa mange som ere døbte aff e-
der/ de haffue iført Christum. Her
er ingen Jøde eller Grecker (det er/
Hedning) her er ingen Trel eller Fri/
her er ingen Mand eller Quinde/ thi
at i ere allesamen en i Christo Jesu.
Ere i da Christi / saa ere i jo Abra-
hams Sæd oc Arffuinge effter For-
iættelsen.

Nu kaldis de som tro Jsrael / det 1 Mose 32.
er en Guds Første / eller Kiempe oc oc 35.
Seyeruindere / den der bryds met
Gud / oc faar offuerhaand / icke

alene

alene for den skyld/ at de ere Forjættelsens Børn/ oc haffue den samme Tro som Jacob/ der kalledis Israel haffde/ Men ocsaa meget mere/ fordi at de ere aandelige Israeliter/ Guds
Ephes. 6. Kiemper oc Seyeruindere / Thi wi haffue icke alene at stride met Kiød oc Blod/ oc met Førster oc veldige/ som er met Verdens Herrer/ som regnere i denne Verdens Mørcke / met de onde Aander vnder Himmelen (huil-
Ephes. 6. cke wi offueruinde bestyrckede aff HERren/ vdi hans styrckis maet / iførde met Guds Harnisk / oc formedest Troen/ som er den Seyeruin-
1 Iohan. 5 ding / som offueruinder Verden) Men wi maa ocsaa stundem kiempis met Gud selff/ naar hand tøffuer met
2 Mose 20 hielpen / oc vil forsøge oss/ at hans Fryct skal vere for vore Øyen / at wi skulle icke synde / som tilforn lært er/
1 Mose 32 oc wi see at Jacob Patriarchis oc
Matth. 15 den Cananeiske Quindis Historie lære vidnesbyrd her om. Vdi denne Kamp bør oss ocsaa at saa offuer-haand/ icke met maet at imodstaa vor

HERre

3408.

HERre. Thi huo kand staa imod
hans vilie? Men formedelst en fast Rom. 9.
Tro oc Tillid paa hans Forlættelse/
oc voris Frelsermand Jesum/ oc for-
medelst varactighed/met idelige Bøn-
ner at bancke oc lede/indtil oss bliffuer Matth. 7.
opladet/oc wi finde/oc en fast bestan-
dighed vdi taalmodighed oc Haabet.

Thi Gud haffuer vel giffuet oss
sit løffte / oc hand vil vere hos oss i Psal. 91.
Nød / riffue oss vd/ oc giøre oss til æ-
re / Men hand lader dog offte/ som
hand er vred / oc steder sit minde til/
at wi maa fristis oc plagis/ som det
gick met Job/oc hand skiuler i medler
tid sit Ansict/ lige som hand haffuer
forglemt alle sine Forlættelser / som i
den første Part videlig sagt er. Der-
faare skulle wi vdi saadan skiønning Matth. 7
bede/lede oc bancke/oc endelig wi sin-
nis vort arbeide at vere forgeffs: Oc
at HERREN haffuer glemt at vere Psalm. 77
naadig/ saa skulle wi dog holde haart
ved hannem / vdi Troen/ Bønnen oc
Taalmodighed / oc icke lade oss affe-
trenge/indtil hand bliffuer oss naadig

dig/

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

dig/ oc hand bønhører vor røst aff sit
Psalm 123 Tempel / oc vort Raab kommer for
Psalm. 18. hannem til hans Pern/ Thi naar wi
dette gisre/ oc icke forlade oss paa for-
iættelserne / eller Gud som haffuer
giffuet oss sine foriættelser: Men sige
Psalm.119. met Dauid/ Min Siæl forlengis ef-
ter din Salighed/ ieg haabis paa di-
Matth. 11 ne Ord: Thi du haffuer sagt/ Kom-
mer til mig alle som arbeide/ oc ere be-
Matth. 7. suerede/ ieg vil vederquege eder. Be-
Psalm.37. der saa skulle i faa. Derfaare søger
Psalm. 33. ieg dig bedendis: Frelse mig aff alle
mine Synder/ HErre lad din Mi-
skundhed vere offuer oss/ lige som wi
haabe paa dig. Lad dit Ansict
Psal. 142 skinne offuer din Tienere / oc hielp
mig ved din miskundhed. Da offuer-
Psal. 145 uinde wi Gud/ saa at hand lader sig
finde nær hos alle dem som kalde paa
Psalm.86. hannem/ sa beuiser sig at vere goed
naadig / fuld aff stor Miskundhed/
mod alle dem som kalde paa han-
nem / oc giffuer act paa deris Bøn/
oc hører deris Formanelsis Røst.

Dette er rette Israeliters / eller

Guds

3408.

Guds Kæmpers styrcke oc Vaaben/ huor met Gud offuerwindis/ dog icke i saa maade/ at hand skulle blifsue oss vndergifsuen/ eller vnderdanig/ men saa at hand borttager all sin Vrede/ oc vender sig fra sin Vredis hadstighed/ oc beteer oss sin Naade/ oc hielper oss/ at alt det som er oss imod maa suicte oc vige for vor Tro/ Bøner/ Taalmodighed oc Varactighed/ oc Gud lader oss høre i vore Hierter/ det som hand haffuer sagt til den Cananeiske Quinde: Din Tro er stor/ dig skee som du vilt. Oc til den obenbare Synderinde: Dig ere dine synder forladne/ din Tro haffuer hiulpet dig/ Gack bort met Fred. Psalm. 58 Matth. 15. Luc. 7.

For det andet. Efterdi wi haffue nu høret/ til huem Dauid taler/ da skulle wi nu acte/ huad hand taler/ eller huad raad oc formaning hand giffuer dem: Som ere/ at de skulle sætte deris Haab/ Tro oc tillid til HERREN. Thi saa siger hand: 2.

Israel haabe paa Herre.

I det

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

det er saa meget sagt / du Christne
Kircke oc alle Guds Børn / som tro
paa hannem / lærer aff mit Exempel
det som eder kand vere nytteligt oc
Ioban. 2. gaffnligt / ieg raabte til Herren i min
nød / oc hand suarede mig / der min
siæl bleff mistrøstig hos mig / da tenck-
te ieg paa HErren / oc hand haffuer
Esai. 38. hiertelig anammit min Siæl / at hun
skulle icke forderffuis: hand kastet alle
Psalm. 34. mine Synder bag sin ryg: oc der ieg
søgte hannem / da suarede hand mig /
oc frelste mig aff alt min Fryct. De
som see oc løbe til hannem / de bliffue
opliuste / deris Ansict bliffue icke be-
Rom. 12. skemmede / Derfaare formaner ieg e-
der / kiere brødre / ved deñe Guds hier-
Tit. 1. telig Barmhiertighed oc Naade som
oss er giffuen i Christo Jesu / at i vdi
lige maade ville haabe paa HErren /
Esai. 26. det er / sette eder hiertis Fortrøstning /
Tit. 3. tro oc visse tillid paa hañem / at hand
holder tryagelig fred effter it vist løff-
te / oc icke for de Retfærdigheds gier-
Ierem. 14. ninger skyld / som i giorde / men effter
Psalm 121 sin Barmhiertighed giør eder salige /

oc vil

3408.

vc vil vere eders Trøst oc Nødhielpere / som skal beuare eder fra alt ont/ oc beuare eders Siæl effter sin Ord oc Løffte/ huilcke alleſamen ere Ja oc Amen i CHRisto JEſu / oc bliffue Euindelig/ saa vist / som Himmelen er. 2. Corin. 1 Psalm. 119.

Her see wi huad Gud beſynderlig elſker oc vdkreffuer aff Menniſkene om de ville faa deris Synders Forladelſe / Guds Naade oc Venſkab/ Retfærdighed oc det Euige Liff/ som er/ at de skulle sætte deris Haab/ Tro oc Tillid paa hannem. Thi HERRENS Øyen/ som Jeremias lærer/ see effter Troen/ oc det er hans Bud/ at wi skulle tro paa hans Søns JEſu CHRiſti Naffn / Oc elske huer andre. Thi det er wmueligt / at behagis Gud vden Troen/ oc alt huad som icke skeer aff Troen/ det er Synd. Derfaare/ huo som icke troer/ hand skal fordømmis / oc icke see Liffuet / Men Guds Vrede bliffuer offuer hannem. Tuert om igien / huo som troer oc bliffuer Ieremi. 5. 1 Iohan. 3 Hebr. 11. Roman. 14. Marci 16 Iohan. 3.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Marci 16 døbt/ hand skal bliffue salige/oc hans
Roman. 4 Tro bliffuer hannem regnit til Ret-
oc 3. færdighed / saa at hand bliffuer ret-
færdig formedelst Troen allene / v-
Roman. 5 den Louens gierninger/oc nu hand
er bleffuen retfærdig ved Troen / da
haffuer hand Fred met Gud/ forme-
delst Jesum Christum / oc haffuer
Iohan 1 faaet maet/ at bliffue Guds Barn/
Rom. 8. Guds Arffuinge / oc JEsu CHristi
Iohan. 3. Metarffuinge / oc skal derfaare icke
oc 6. fortabis / men haffue det Euige Liff.
Thi det er Faderens Villie/som mig
vdsende / siger Guds Søn / At huo
som seer Sønnen oc troer paa han-
nem/ skal haffue det euige Liff/ oc ieg
skal opuecke hannem paa den yderste
Daag.

Dog skulle wi icke tencke/ at wi alt
dette gode bekomme for troens værd-
skyld oc fortieniste/ eller for den gier-
nina skyld i sig selff/ at wi tro oc sætte
vor Fortrøstning oc Tillid paa Gud
effter hans Ords løffte / thi wi bliff-
Iohan. 6 ue icke salige for Troens skyld / Men
for hans skyld / som wi tro paa / oc

met

3408.

met Troen anamme som er Christus den leffuende Guds Søn / Thi der er icke Salighed i nogen anden / oc der er intet andet naffn giffuit Menniskene / der wi skulle bliffue salige vdi / end vdi Jesu Naffn. Actor. 4.

Men Troen er ickon it Instrument / redskab oc middel / Ja lige som en Haand / met huilcken wi anamme den HERRE JEsum / oc tilegne / tiluende oc tilføye oss hans velgierninger til nytte trøst oc Salighed / saa at wi vide / slute oc forlade oss met en fast Tillid paa det alleruissiste her til / at efterdi det er so visselig sandt / det Guds Søn siger / Jeg er kommen at saliggiøre alt det som vaar fortabt. Saa skulle oc wi for voris egen Person / huor slemme oc mange vore misgierninger ere / oc huor store voris wuærdighed den findis / met alle dem som tro paa hannem / ved hans naffn haffue Syndernis Forladelse / bliffue retfærdige oc salige. Derfaare lige som en betleris haand / huilcken hand vdrecker / fortien hannem icke den al- Matth. 16 Actor. 10

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

myſſe ſom hand faar i Guds Naffn/ men den er ickon it middel oc redſkab/ met huilcket hand almiſſen anammer oc vender ſig den til beſte: Saa for-tien ey heller Troen Himmerige oc det euige Liff/men den er vor haand/ ſom nu ſagt er / huilcken wi vdrecke/ oc anamme der met / oc vende oſſ til gode oc nytte/ alt det gode ſom Gud oſſ aff ſin wfortiente Naade i ſit Ord loffuer oc tilbiuder/ oc giffuer oſſ for Jeſu Chriſti ſin Søns ſkyld.

II. Efterdi wi haffue nu hørt det første ſtycke i denne Part / ſom er Dauids Raad oc Formaning/ Saa kommer hand nu for det andet / oc indfører ſager / ſkiel oc grund her til/ at wi der aff beuegede dis heller ſkulle lyde oc følge hans Raad / Thi ſaa ſiger hand:

Thi hos hannem er naade oc megen gienløſelſe. Det er

Derfor ſkulle i haabe paa HErren/

oc

3408.

oc icke fortuile for eders ſlemme Synders Mangfaaldighed / Fuldhed oc ſuarhed/eller ſige met den vantro Cain: Min Synd er ſtørre end ieg nogen tid kand faa naade. Fordi der er Naade hos hannem / huilcken er faſt ſtørre end alle Synders wſelhed/oc er ſaa mectige offuer dem ſom hannem fryete / ſom Himmelen er høyre end Jorden/ oc vdſlætter deris miſgierninger lige ſom it Thaage/ oc deris Synder lige ſom en ſkye / ſom ſig bedre oc omuende / oc der ſom eders Syndſkyld end er ſtor/ved huilcken i ere ſkyldiae til ſtraff/ oc ere vnder Forbandelſe:Saa er der dog meaet offuerflødigere Gienløſelſe hos Gud. Thi det er jo viſſelige ſandt oc it dyr værdigt ord/ at Jeſus Chriſtus er kommen til Verden/ at giøre ſyndere ſalige: oc gaff ſig ſelff til it igienløſningers værd for alle / paa det hand ſkulle frelſe oſſ fra all Wretfærdighed/oc fra Louens Formaledidelſe / det er/ ſyndens Fortienſt/ſtraff oc løn/oc wi i hannem ſkulle haffue for-

1 Moſe 4

Pſalm 103

Eſai. 44.

Actor. 3.

Galat. 3.

1 Timot. 1

1 Timot. 2

Tit. 2.

Galat. 3.

Coloſſ. 1.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

løsning formedelst hans Blod / som er synderens Forladelse / paa det alle
Iohan. 3. som tro paa hannem / icke skulle fortabis / men haffue det Euige Liff.

Oc hand skal (derfaare) frelse Israel (det er / den Christne Kircke / oc alle dem som tro paa hannem effter hans Ord oc Foriættelser) aff alle sine Synder. Det er / Efftersi Herren er naadig oc barmhiertig / Taalmodig oc meget miskundelig / oc hans
Psal. 103. Naffn kaldis Jesus / det er / Gud en Frelsere / fordi / hand skal frelse sit
Matth. 3. Folck aff alle deris Synder / oc hand
Zachar. 9 haffuer met sit Testamentis blod vdført sine Fanger aff Kulen / som in-
Hebr. 9. tet Vand er vdi / da skal hand visselig met sit Blod rense vor Samuittighed / icke aff en / eller nogle faa alene / men aff alle døde gierninger / til at
Esai. 1. tiene den leffuende Gud / Saa at om vor Synder end vaare blodrøde / saa skulle de dog bliffue snehuide / Oc om de end vaare som Purpur Farffue /
Hosea 13 skulle de dog bliffue som wld. Ja
Iohan. 1 hand skal frelse oss fra Helffuede / oc redde

3408.

redde oss fra døden / oc giffue oss mact saa mange som hannem anamme / at bliffue Guds Børn oc Arffuinge / oc sine metarffuinge / at der som wi ellers lide met hannem / da skulle wi oc ærefulde giøris met hannem / om wi ellers bliffue som Aandelige Israeliter vdi Troen grundfeste / oc stadige oc wrørlige fra Euangelij Haab. *Roman. 8* *Coloss. 1.*

Her viser Propheten oss tuende slags Himmelske Antidota, Lægedom oc raad imod den anden Fristelse / oc imod Fortuilelse / som fødis aff vore Syndernis Mangfaaldighed / suarhed oc gruelighed / oc vor wuærdighed / Thi lige som der vdi synden findis tuende fordømelige ting / det ene er Culpa, det er / Menniskens Bryde oc Last. Det andet er Reatus / det er / Syndskylden: Saa lærer Dauid / at der hos Gud findis tuende salige ting oc Lægedom / som er Naade oc megen eller offuerflødige Gienløselse / huilcke wi skulle ligne imod syndens onde / oc grandgiffuelige offuerueye / om vor bryde oc Syndskyld er 1. 2.

meetigere

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

mectigere oc krafftigere til at fordømme oss/ end Guds Naade oc CHristi igienløsning er til at saliggiøre oss.

Først/vor Brøde oc Last i synden er all brøst oc Feil/ Forkrenckelse/ tilbøyelighed/tancker/begieringer/ord/ gierninger oc alle kraffters oc naturlige metgiffne gaffuers Wskickelighed oc forderffuelse i Menniſken/som strider imod Guds Low/ oc icke stemmer offuer it met hende/ Huorfaare Johan. skriffuer at Synden er ἀνομία, 1 Iohan. 3. wræt/ eller Louens offuertrædelse/ oc alt det som hende er imod.

Jmod denne Brøde oc Last/lærer Dauid at sætte oc ligne Guds Naade oc Barmhiertighed huilcken intet andet er/end hans Faderlig Godhed oc villie/ oc wfortiente gunst oc yndest ved huilcken hand forlader dem som tro/vden deris egen verdskyld oc gierRoman. 4. ninger/ alle deris Synder/ oc tilregGalat. 4 ner dem deris tro til Retfærdighed/oc sender sin Søns Aand i deris hierter som raaber Abba/ kiere Fader/ at de skulle faa børnenis vduelelse/ oc bliffue

3408.

ue salige formedelst troen til Christum Jesum/ for hans skyld alene/ effterdi hand er Louens ende eller Fuldkommelse/ alle dem som tro til Retfærdighed. *Galat. 3 Rom. 10.*

Endog vor synd oc brøde er nu offuermaade suar oc stor/der som wi den offuerueye imod den fuldkomne Lydighed oc retfærdighed/hwilcken Gud oss forskriffuer / oc aluorligen aff oss elsker oc kreffuer vdi sin hellige Low oc ti Budord / eller wi see hen til andre hellige Menniske / som mindre haffue syndet end wi: Saa skal det dog vere langt fra at wi skulle tencke/ vor Synd oc Brøde at vere støre eller mectigere til at fordømme / end Guds naade/oc hans faderlig barmhiertighed i Christo Jesu er til at giøre oss salige/Thi den Hellig Aand lærer oss anderledis formedelst Apostelen/sigendis: Huor Synden er offuerflødige/ der er hand end fast mere offuerflødige/det er/hun er offuer all maade mectigere oc støre end Synden er/ Oc det icke it Menniskis alene / Men alle Verdens Synd/ *Roman. 5*

(Thi

(Thi om hende talis her) huilcket
Psalm 103 Psalmisten ocsaa met sit vidnesbyrd stadfester/ der hand siunger/ At Herren er naadig/ oc at hand skal icke trætte ey heller vere vred euindelig/ hand handler icke met oss effter vore Synder/ oc betaler oss icke effter vore misgierninger/ Thi at saa høy som Himmelen er offuer Jorden/ lader hand naade bliffue mectig offuer dem som hannem frycte: Saa langt som Osten er fra Vesten/ lader hand vore Offuertrædelser vere fra oss lige som en Fader forbarmer sig offuer børn/ saa forbarmer HErren sig offuer dem som hannem frycte. Ja som Augustinus siger: Naar Guds naade gaar op/ saa gaar vore Synder
Mich. 7. vnder: Huorsaare Michæas icke vden en synderlig oc Gudelig Forundring/ priser Guds Naade oc barmhiertighed met disse ord: Huor er saadan en Gud som du est etc. som tilgiffuer Synd oc forlader din Arffvedeels offuerbleffne misgierninger. Hand holder icke sin vrede euindelige

Thi

3408.

Thi hand er miskundelig / hand skal forbarme sig offuer oss igien / nedtræde vore Misgierninger / oc kaste alle vore Synder i Haffsens Dybhed. Derfaare naar dine store oc slemme misgierninger oc Synder / met fristeren Dieffuelen / ville føre dig vdi fortuilelse / saa at du tencker at du est forskuden fra Guds Øyen / oc din Siæl bliffuer fordi mistrøstelig hos dig. Da skalt du vaacte oc vare dig vel / at du icke skieller den værdige Hellig Aand for Løgn / som haffuer talet igiennem Apostelens oc Propheternis Mund / Men du skalt meget mere tro / at hand er Sandheds Aand oc Lærere der læder oss i all Sandhed oc derfor ingenlunde tuile / at Guds Naade / som hand i Scrifften siger / er so tusindfaald mectigere til at saliggiøre dig oc alle Menniske som tro / end Synderne ere til at fordømme / ja du skalt tage dig vare / at du icke siger met den vantro oc fortuilede Cain / Mine synder ere større end ieg kand faa Naade. Men fast heller suare

† Iona 2.

† Iohan. 16.

1 Mose 4

hannem

hannem met Augustino: Du lyst Cain/Thi Guds Barmhiertighed er større end alle synderis wselhed. Thi Gud som Fulgentius merckelige siger: Hand er lige saa barmhiertig oc god / som hand er wendelig oc woffueruindelig/saa kand fordi hans godhed, som er woffueruindelig/ icke offueruindis/ oc hans barmhiertighed/ som er wendelig icke faa ende. Item/ hand siger:Gud er retferdig oc barmhiertig. Derfaare lige som hand formedelst retfærdighed kand fordømme den som er fra hannem affuent:Saa kand hand oc formedelst barmhiertighed altid giøre den salige som bliffuer til hannem omuent/der som du fordi met en sand Penitentz oc Tro flyer til Guds naade/da skalt du bliffue salige i all Euighed / effter som der staar i Krønnickens Bog: HERREN eders Gud er naadig oc miskundelig / oc hand skal icke vende sit ansict fra eder om i omuender eder til hannem.†

† 2. Krønick. 30.

Saa vdsla fordi aff dit hierte all Fortuiffuelse/ som dig indskiudis aff

dine

3408.

dine Synders ſuarheds oc wuærdig-
heds alt forflitige oc ſtrenge betenckel-
ſe/ oc Haabe paa HERREN/ oc for- Pſalm. 37.
lyſt dig i hannem/at hand er ſaa naa- Pſal 13.
dig. Glæd dig vdi dit Hierte/at
hand hielper ſaa gierne / Oc ſig met
S. Bernhardo: HERRENS In Cantic.
Barmhiertighed er min værdſkyld. Serm. 61.
Jeg er icke aldelis vden verdſkyld eller
fortieniſte/ſaa lenge ſom hand icke er
vden Barmhiertighed. Er HER- Begræd.
rens Barmhiertighed ſtor? Saa er 3.
oc min verdſkyld ſtor/ ja om ieg kien-
der mig ſkyldig i mange Synder?
Saa haffuer ieg det at ſuare/ huor
Synden er offuerflødig/der er Naa- Rom. 5.
den faſt mere offuerflødig/ oc der ſom
HERRENS Barmhiertighed va- Pſal. 103.
rer fra Euighed oc til Euighed/da vil
ieg oc ſaa priſe HErrens Barmhier-
tighed til Euighed. Skulle ieg be-
rømme min ret Vished? HERRE Pſalm 70.
ieg vil alene komme din Retfærdig-
hed ihu / Thi den er min / Fordi ſaa
du eſt mig giord aff Gud til Retfær-
dighed.

For

For det andet/findis der vdi synden Reatus, det er syndskylden/huilcken er at vere skyldig til timelig oc euig straff/ huilcken Synden fortiener/ fordi at den fortørner den euige gode Gud/ eller Syndskylden er/ at vere forplict til Fordømelse/ oc til saadan pine som aldrig faar ende.

Imod denne Syndskyld lærer Dauid at sætte oc ligne HERRens megle eller offuerflødige Gienløselse. Men huo der er vor Gienløsere/ oc huordant it verd eller betalning hand haffuer giffuet for vor igienløsning/ lærer Scrifften met gantske klare
1 Timot. 2. Ord. Thi Paulus siger/ Der er en Gud oc Meglere imellem Gud oc Menniskene/ som er/ det Menniske Christus Jesus/ som gaff sig selff til it igienløsnings verd for alle/ fordi
1 Petr. 1. wi ere icke forløste met forgengeligt Sølff eller Guld/ fra voris forfengelige omgiengelse men met Christi dyrebar blod/ som met it wskyldigt
Philip. 2. oc wbesmittet Lams/ thi hand haffuer tagit en Tieneris skickelse paa/ oc er

bleffuen

3408.

bleffuen sin Fader lydig indtil døden. Philip. 2.
Ja indtil døden paa Kaarsset / hand Esa. 53.
ere knuset for vore Synder skyld / oc
saar giort for vore Misgierninger
skyld / straffen er lagt paa hannem /
at wi skulle haffue Fred / Oc wi ere
helbrede giort ved hans Saar.

Saa er fordi JEsus CHristus
Guds Søn vor igienløsere / oc hans
Fuldkomen Lydighed imod Gud oc
hans hellige Low / hans Pine / Blod
oc Død / er det igienløsnings Værd
oc betalning / som er giffuet for vor Ephes. 5.
Forløsning / der hand gaff sig selff
for oss til en Gaffue oc Offer / Gud
til en sød Luct / oc hand døde for vore
Synder / oc opstod for vor Retfær- Roman. 4
digheds skyld.

Lader oss nu ligne dette imod vor
Synd skyld / at wi kunde komme i vis
Forfaringe / om syndskylden er kraff-
tiger oc mectiger til at fordømme / end
Christi igienløsnings værd oc Betal-
ning er til at giøre salig. Syndskyl-
den / eller Syndens Low den er mec-
tig det er vist / som all Verdens sørge-

K lige

lige Exempel oc Forfarenhed nock som vidner / Thi den sparer ingen.
Iob 14. Men Menniſket fød aff en Quinde / leffuer en ſtacket tid / oc er fuld aff wo ro. Det gaar op ſom it Blomſter / oc falder aff / det flyer ſom en ſkygge oc bliffuer icke: Oc omſier er det beſticket for alle Menniſke / at de ſkulle
Hebr. 9. en gang dø / oc der effter dommen. Huor paa der følger den euige Død oc Fordømmelſe hos alle dem / ſom icke vdi dette Liff omuende ſig / oc faa Syndernis Forladelſe / oc Guds venſkab oc Naade for Megalerens ſkyld. Dog alligeuel er CHRIſtus endnu langt mectiger / oc hans igienløſningers værd tuſindfaald krafftigere til at forhuerffue oc ſkencke alle dem ſom tro det Euige Liff oc Salighed / vden deris egne gierninger oc Fortieniſte / end Synden oc Syndſkylden er til at nedtrycke Menniſkene vdi den euige Død oc Fordømmelſe / thi gierningen oc Pinſelen tager ſin Værdighed / Krafft oc Værdſkyld aff Perſonen ſom hende giør eller lider. Nu er

icke

3408.

icke CHRIstus alene it blot oc purt Menniske/ men hand er ocsaa Guds elskelige Søn/ vdi huilcken hannem er behageligt/ Oc efterdi hand er sin Faders Heligheds skin / oc hans væ-relsis vdtrycte Billede/ Saa er hand io en Sand Gud offuer alting loffuet i Euighed/ vdi en Guddoms Natur/ met Faderen oc hannem / lijg i alle maade/ wendelig/ wbegribelig / euig oc Allmectig / baade vdi Væsen oc Magt / Ære / Krafft oc Mayestet. Saa haffuer fordi JEsu CHRISti Lydighed/ Blod oc død/ Ja alle hans Velgierninger oc Pinsel / som hand giorde oc leed vdi / oc paa sin Mandoms natur/ it euigt/ wbegribeligt oc wendeligt Verd/ som icke vurdis eller lignis kand ved nogen ting i Himmelen eller paa Jorden / oc en wbegribelig oc euig Værdighed oc betalning / oc i alle maade fuldkommelig til at forlade oc vdslætte all Verdens oc alle Menniskers misgierninger oc Syndskyld / oc giøre dem retfærdige oc salige/ Der som de aluerligen om-

Matth. 3.

Hebr. 1.

Rom. 9.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

uende sig til Gud/ oc tro paa Jesum Christum. Efftersi den som dem giort oc liidt haffuer / er en Euig/ Gudddomelig oc Allmectig Person/ for den Euighed skyld/ At den Guddommelig oc Menniskelig Natur ere saa vnderlig sammen komne / at de giøre en eniste person/ lige som Siæl oc Legeme giøre it Menniske / saa at Gud oc Mand er en CHRistus / oc
Esai. 7. Emanuel/ det er/ Gud met oss / Thi
1 Petr. 1. endog CHRistus haffuer liidt / oc er
oc 3 død giort vdi Kiødet/saa tilregnis alliacuel Pinen oc hendis Værdskyld Christi Person / for den samkomne skyld iea nu neffnde/ at tuende Naturer/ Guddommelig oc Menniskelig/ giøre en Person. Lige som huad it Menniske vdretter / enten det skeer met Siæl eller Legeme / eller begge tilsammen/ da tilregnis det alligeuel Menniskens Person.

Her vdaff er nu all mact oc krafft/ oc fuldkommelig Værdskyld til at igienløse alle Menniske/Saa at Jo-
1 Iohan. 2 hannes haffuer sagt: Der som nogen

Synder

3408.

Synder/ da haffue wi en Talsmand hos Faderen/som er Jesus Christus/ huilcken er retfærdig den samme er it Soncoffer for vore Synder / Oc icke alene for voris/ Men oc for den gantske Verdens. Huerfaare hand oc kaldis Guds Lam / som borttager all Verdens Synder. Oc til Hebreerne staar der: At hand haffuer offret it Offer for Synden som gielder euindelige. Item / at hand met it offer fuldkommede til euig tid / dem som bliffue hellige. Item / at wi ere hellige formedelst Jesu Christi Laegemis Offer / som skeede en gang. Item / at Christus er en gang offret at borttage manais Synder. Saa er det fordi visselig sant / at Jesu Christi Guds Søns Blod giør oss rene aff alle Synder.

Iohan. 1

Hebr. 10.

1 Iohan. 1.

Derfaare / skulle wi nu bortlegge all Mistrøst oc Fortuiffuelse / om vore Synders Forladelse / oc gaa frem met it sant hierte / vdi en fuldkommen Tro / bestenckte i vore hierter / oc løse fra en ont Samuittighed / oc bliffue

Hebr. 10.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

ved Haabens Bekiendelse/ oc icke vere wstadige (thi hand er trofast/ som det loffuede) Men sige huer for sig selff met S. Bernhardo vden all tuilactighed: Jeg holder det allerfastiste Argument oc Vidnesbyrd om Syndernis Forladelse/ som er HErrens Pine. Thi hans Blod raaber fast krafftteligere Syndernis Forladelse vdi de Vdualdis Hierter/ end Abels Blods Røst raaber heffn i Himmelen. Fordi hand er hengiffuen for vore Synder: Oc ieg tuil intet/ at hans Død er krafftigere oc sterckere til det gode eller Salighed/ end vore Synder til det onde/ det er/ til at fordømme/ Ja wi skulle i Troen sige met Augustino: Min wretfærdighed er stor/ det bekiender ieg/ Men min Igienløseris Retfærdighed er end da større/ Thi saa meget Gud er høyre end Menniſken/ saa meget er min Ondskab/ baade i Væsen oc storhed/ ringere end hans godhed. Thi huad haffuer Menniſket syndet eller forbrøt/ huilcket Guds Søn/ som er

Sermone de annunciatione Virgin.

Libr. Medit. cap. 8

bleffuen

3408.

bleffuen Menniske/ haffuer icke igienløst eller bøt? Ja min Gud/ der som det Menniskis som synder/ Misgierninger/ oc Frelserens som igienløser Naade/ veyes paa en retfærdige veyskaal imod huer andre/ da er der icke saa stor Skilsmisse imellem Østen oc Vesten/ eller imellem Helffuede oc den høyeste Himmel/ som Naaden er større end Misgierningen. Thi/ som S. Bernhardus en sted i denne mening haffuer sagt/ Der som der end vaar tusinde Verden/ huer saa stor som denne Verden er/ Oc der vaar tusinde gang flere Menniske i huer Verden/ end der ere i denne Verden/ Oc huert Menniske haffde giort tusinde gang flere Synder/ end denne Verden/ Da er dog en Draabe aff Christi Blod krafftigere til at vdslætte alle disse Synder/ end de ere til at fordømme.

Naar du saalunde trøster dig met Christi værdskyld/ da skalt du ocsaa her hos bede Gud inderlige i Troen om Naade oc Forladelse/ Lige som

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Augustinus haffuer giort sigendis:

Lib. Medit. Cap. 8. HERRE / der som du for min wreitfærdigheds skyld foracter mig / som ieg haffuer vel fortient / da see alene naadelig til mig / for den Kierlighed skyld / som du haffuer til din elskelige Søn. Giff act paa Sønnen / paa det du maa bliffue Tieneren naadig. See til den Hemelighed / at hand er bleffuen Kiød / oc forlad den Synd skyld som findis i mit Kiød. Saa tit som din salige Søns Vunde oc saar blottis / beder ieg dig at du vilt lade mine Misgierninger skiulis / saa offte som dit dyrebare Blod / der vdflød aff din hellige Side / skinner rødt / beder ieg at min synds besmittelse maa afftois. Oc efterdi Kiødet haffuer opuact dig til Vrede / saa beder ieg / at Kiødet (det er / Christi Mandom oc Pine / som hand der vdi leed) maa beuege dig til Barmhiertighed / oc lige som Kiødet forførde mig til Synd / saa lad oc Kiødet føre mig til Naade oc Forladelse igien.

For det sidste / huilcke i saa maade /

3408.

de/ som nu sagt er/ met en sant Hiertens Fortrøstning oc Tillid / forlade dem paa det Igienløsnings Værd/ som Guds Søn haffuer betalet/ oc met it angerfuldt Hierte/ oc en sønderknusit Aand/bede om Forladelse i hans naffn oc visselige tro at de bliffue bønhørde / oc der hos tiene Gud i Luc. 1.
hellighed oc retfærdighed deris gantske Liffs tid/ som hannem er behagelig. De haffue en offuermaade skiøn Trøst aff den sidste vers vdi Texten/ som er at Christus skal frelse dem aff alle deris Synder / Hand skal icke forlade dem faa eller nogle Synder alene/ icke heller de smaa oc ringe aleniste/men ocsaa de store/den oprindelig Synd met de giørlige/ Ja alt det de haffue mishandelt imod Guds Low/ vere sig lidet eller stort/ eller huordant det vere kand/ det vil hand altsamens aff sin vsigelige Barmhiertighed/ vden deris Fortieniste tilgiffue/som der smuct i de gamle Vers sigis:

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Larga Dei pietas, veniam non dimidiabit,
Aut nihil, aut totum te lacrymante dabit.

Det er/
Guds naade oc meget store miskund/
Halff Synd den ey borttager:
Men enten intet / eller alt til grund/
Forlader/ naar du dig klager.

Thi wi læse met klare ord i Scrifften / at HERREN haffuer kastet alle vore synder paa hannem/ oc at hand forlader oss all voris Synder/ oc lægger alle vore Breck/ oc kaster alle vore Synder i det dybe Haff. Her met kommer det offuer ens / at Christus i den Euangeliske Lignelse forholder oss/ icke en halff eller wfuldkommen/ Men en heel oc fuldkommen Syndernis Forladelse/som Gud skencker oc meddeler / paa det wi skulle ocsaa forlade voris Brødre all deris Brøde oc skyld. Thi hand indfører en Konge / som naadelig forlod en aff sin Tienere / huilcken vaar hannem ti tusinde Punt skyldig / den gantske

Esai. 53.
Psalm 103
Mich. 7
Matth. 18

Summa

3408.

Summa oc Gield / der hand haffde intet at betale met. Men der hand icke vdi en ringe Gield ville beuise sin Mettienere lige saadan en naade / da bleff Herren vred / oc breydet hañem det sigendis: Du skalckactige suend / all Gielden forlod ieg dig / fordi du badst mig / skulle du da icke oc forbarme dig offuer din Mettienere / lige som ieg haffuer forbarmet mig offuer dig. Aff huilcket altsammens det er klarer end Solen / at alle Synder huordañe de er / formedelst Christum forladis dem som tro paa hannem / saa at der er intet fordømmeligt / mere vdi dem / som ere i CHristo Jesu / de som icke vandre effter Kiødet / men effter Aanden. Louen haffuer ey heller noget at anklage eller fordømme dem faare. Thi Christus er Louens ende / eller Fuldkommelse / alle dem som tro til Retfærdighed / Oc Gud haffuer forligt dem met sig selff formedelst Jesum CHristum / saa at de icke skulle fortabis / men haffue det Euige Liff.

Roman. 8.

Roman. 10

2. Corin. 5

Iohan. 3.

Her

Her om haffuer Guds Folck i det
2 Mose 25 gamle Testamente hafft en herlig Fi-
oc 37. gur oc mercketegn / vdi Pactens arck.
Thi Gud befoel at giøre hende aff
Fyrtræ / oc at beslae hende vden oc in-
den met purt Guld / oc giøre en Guld
Krantz offuen omkring hende. Der-
næst befoel hand oc / at giøre en Naa-
destoel aff purt Guld / oc to Cherubin
aff tæt Guld paa baade Endene off-
uer Naadestolen / saa at de skulle vd-
brede deris vinge offuen offuer / oc der
met skiule Naadestolen / oc den ene
skulle vende sit Ansict imod den an-
den / oc saa skulle denne Naadestoel
sættis offuen vaa Arcken. Men vdi
Hebr. 9. Arcken som Apostelen til Hebreerne
skriffuer vaar den Gyldene Spand /
som haffde det Himmelske brød / eller
Manna / oc Aarons Kiæp / som haff-
de blomstret oc Testamentens (det er
Louens) Taffler.

Her vdi findis en Aandelig bety-
delse / som indholder en trøstelig oc
ret Euangeliske Lærdom / om Christi
Person oc Velgierninger imod den
Christne

3408.

Christne Kircke / huilcken wi dog icke videre ville vdføre oc forklare / end som denne vor Text / oc forhaffuende Forsæt tienligt er.

Først Arcken vdi huilcken Testamentens eller Pactens Taffler vaare foruarede / er den Christne Kirckis Billede / met huilcken Gud haffuer giort en ny Pact / at hand vil giffue sin Low i hendis Hierte / oc skriffue i hendis Sin / at hun met sine Børn / skal vere hans Folck / oc hand skal vere deris Gud / oc hans Aand som er hos hende / oc hans Ord / som hand haffuer laat i hendis Mund / skulle icke viige fra hendis Mund / oc ey heller fra hendis Sædis Mund / Oc Børnebørn fra nu til euig tid: Men at hun skal giemme foruare oc lære først Guds Low som vaare screffuen paa de to Steentaffler / Dernæst oc saa Euangelium / huilcket betegnedis ved den Gyldene Spand / som det Himmelske brød oc Manna laa vdi. Thi Christus om huilcken Euangelium predicker / er den rætte skiulte

1.

Ierem. 31.

Esai. 59.

Obenb. 2

Mans

Manna/oc Liffsens Brød/ som kom
Iohan. 6 ned aff Himmelen / oc giffuer Ver-
den Liff / Huo som æder aff dette
Iohan. 6. Brød / det er/ som hand selff det for-
klarer/ huo som kommer til hannem/
oc troer / at hans Kiød er giffuet for
Verdens Liff/ Oc dricker aff hans
Blod/ som er det rette Dricke/ det er/
Iohan. 6 Tro paa hannem / at hans Blod er
vdgydet for sig oc for mange til Syn-
dernis Forladelse / hand haffuer det
Matth. 26 Euige Liff / hand skal aldrig hungre
eller tørste/ Men leffue i Euighed.

Dernæst bemercker Louens Taff-
Roman. 2 ler som vaare skiulte i Arcken/ at Lo-
uens gierning er sereffuen i Menni-
skens hierte/ oc at de giøre aff Natu-
ren Louens gierninger/ oc om de end
skiønt icke haffuer Louen / saa er de
dog dem selff en Low/ effterdi deris
Samuittighed giffuer dem Vidnes-
byrd / oc der til met de tancker/ som
forklage (naar mand haffuer giort
ilde) eller aarsage sig (naar mand
haffuer giort vel oc ræt) iblant huer
andre.

Men

3408.

Men efterdi/ at Syndsens Bekiendelse kommer formedelst Louen/ Rom. 3. 09 4.
oc hun kommer ickon vrede aff sted/
oc Liuser Forbandelse offuer alle
Menniske/ fordi der er ingen iblant 5 Mose 67
dem som giør Louen met gierningen/ Iohan. 7
men de haffue alle syndet/ oc myst den Rom. 3.
Roes de skulle haffue for Gud: Saa
vaar der for det tredie / offuen paa
Arcken en gyldene Taffle oc Tecke/
huilcken tilluckede oc skiulte Arcken/
Louens Taffler/ oc alt andet huad der
vaar inde/ oc kalledis en Naadestoel/
aff huilcken Gud talede met Mose.
Denne gyldene Taffle oc Naadestoel 1 Timot. 2
betegner den HErre Jesum / som er
den eniste Meglere imellem Gud oc
Menniske / huilcken lige som it skiul
oc tecke / skiuler den Christne Kirckis
Synder / som hun bedriffuer imod Obenb. 1
Louen/ i det hand elsker oss/ oc toer oss
aff vore Synder met sit Blod/ oc er/
som offte sagt er / Louens Ende eller Rom. 10.
Fuldkommelse alle dem som tro til
Retfærdighed. Ja hand er det rette Esai. 25.
Vmbraculum oc skygge for heden/

Esaias

Esaias omtaler / der skiuler oss imod
Louens Klagemaal / Forbandelse oc
5. Mose 4. Fordømelse / oc imod Guds Vredis
oc 32. forterendis Ild / der brender til det
Nederste i Helffuede / oc hand sidder
Roman. 8 hos Guds høyre Haand / oc traader
frem for oss met forbøn hos Faderen.
Hand er den talende Person i Gud-
dommen / ved huilcken Faderen taler
Roman. 16 til oss / oc obenbarer den store Heme-
Ephes. 3. lighed som vaar tagd fra Verdens
Coloss. 1. begyndelse / oc skiult i Gud som skabte
alting / huilcken er Euangelij salige
Lærdom oc Foriættelse / om Louens
Fuldkommelse / Syndernis Forla-
delse / Retfærdighed / Guds Naade
oc Venskab / oc det Euige Liff / vden
all Menniskelige gierninger oc For-
tieniste formedelst troen at bekomme
for Christi skyld alene : Saa forkla-
Roman. 3 rer Paulus denne Naadestolens Fi-
gur oc mercketegn sigendis : De bliffue retfærdige aff hans Naade / vden
Fortieniste / ved den iaienløsning som
er skeed formedelst Christum Jesum /
huilcken Gud haffuer sticket til en
Naade-

3408.

Naadestoel/formedelst Troen i hans Blod / huor met hand tilregner den Retfærdighed som gielder for Gud/i det hand forlader Synden. Her til siunis Dauid ocsaa at haffue seet/der hand siunger: Salig er den som ossuertrædelsen er forlat/oc Synden er skiult: Salig er det Menniske som Herren icke tilregner misgierningen. *Psalm. 32.*

For det fierde / Lige som Aarons Kæp som haffde blomstret/ocsaa laa i Arcken/huilcken naadestoelen betecte. Saa betyder dette / at den Christne Menighed/oc alle Guds Børn/huis Synder som ved Christum oc hans tilregnede Retfærdighed bliffue skulte i Troen / skulle blomstris oc bære Fruct / saa at de kunde opfyldis met Guds villies Bekiendelse i allehaande Aandelig Visdom oc Forstand/ oc vandre værdelig for HERREN til all behagelighed/oc vere fructsommelig i alle gode gierninger: Oc deris Kierlighed kand bliffue so mere oc mere rig i allehaande Bekiendelse oc Forsøgelse / oc giøre gaat mod huer *Coloss. 2.* *Philip. 1.* *Galat. 6.*

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Mand / oc allermest mod Troens til-
Matth. 5. henger / oc lade deris Lius skinne for
Menniskene / at de see deris gode
Philip. 1. Gierninger / oc prise deris Fader i
Himmelen / oc de selff kunde vere re-
ne / oc uden Forargelse indtil Christi
dag / opfylte met retfærdigheds fruct /
som skeer ved Jesum Christum i dem
Gud til ære oc Loff.

Huad meere her findis udi denne Pactens Arckis Figur oc mercketegn / hør icke til denne vor Text aff Psal-men. Derfaare ville wi det ocsaa lade bestaa / thi det er oss nock paa denne tid / at wi aff det nu saat er forstaa at Naadestoelen / det er Jesus Christus selff / som er det eniste Menniske i Naade / skiuler Louens Taffler oc Arcken / det er / Guds Menighed oc
Ierem. 31. Kircken ved alle hendis Synder / saa at Gud effter sit løffte forlader dem som troer deris ondskab / oc vil aldrig mere komme deris Synder ihu / icke
Esai. 57. heller altid trætte / oc icke vere vred til
Iohan. 5 Euighed / Men huo som troer paa hannem / skal haffue det euige Liff / oc

icke

3408.

icke komme til Dommen/Men trenge sig igiennem fra døden til Liffuet.

Oc ville wi nu her met dette gantske Predicken beslutte Thi wi haffue nu hørt om salige oc velbyrdige Frue Christine Rosenkrantzis/Byrd/ Leffnet oc endeligt/Disligeste ocsaa forklaret den Text/ som aff Psalmen i begyndelsen bleff oplæst/ oc hørt huorledis Kong Dauid/ først trøster oss met sit eget Exempel/ imod den farlige Fristelse som kommer der aff/ at Gud vndertiden tøffuer met hiælpen/ oc bønhører icke strax/ oc vil at wi vdi saadan Skickning skulle sette oss Guds naaderige Forjættelser for Øyen/ oc stadeligen tro/ oc forlade oss der til/ at Gud efter sine Ord oc tilsagn/ visselig vil forlade oss Synderne/vere hos oss i nød/riffue oss vd/ oc giøre oss til ære/ Oc derfaare fatte vore Siæle i Taalmodighed/haabe/ bie/ lide/ bancke/ bede/ lede indtil saa lenge Naadens Dør bliffuer oss opladen/ oc wi faa oc finde/ det som wi begere/ eller oss nyttigt oc nødigt er. Psal 31. Luc. 21.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

Dernæst haffue wi ocsaa hørt/ huorledis Dauid tröster oss imod Fortuiffuelse / som fødis aff vore Synders mangfaaldigheds oc suarheds oc vorwuærdigheds betenckelse/ oc lærer oss at wi alligeuel skulle haabe oc tro paa HErren/ oc ligne Guds Naade oc Barmhiertighed imod vor Synd oc Bröde/ oc vor HErris JEsu Christi megle offuerflödige oc dyrebare igienlösning oc igienlösningers værd imod vor Syndskyld/ oc intet tuile at Naaden oc Igienlösningen er so tusindfold krafftigere oc mectigere til at giöre oss salige / end vor Bröde oc Syndskyld er til at fordömme oss.

Loffuet vere Gud vor HErris
1 Petr. 1. Jesu Christi Fader/ som haffuer igienfödt oss effter sin store Barmhiertighed/ til it keffuende Haab / formedelst Jesu Christi Opstandelse fra de Döde/ til en wforgengelig oc wforuisnelig Arff/ som beholdis i Himmelen til oss/ der aff Guds mact bliffue beuarede/ formedelst Troen til Salighed.

Loffuet

3408.

Loffuet vere' du Euige GVds Søn/ som er død for vore Synder/ oc opstanden til vor Retfærdighed/ oc gaff dig selff for oss/ paa det/ du skulle frelse oss fra all wretfærdighed / oc rense dig selff it Folck til Eiendom/ som skulle vere flitigt til gode Gierninger/ja vor Siæl loffuer dig Herre/ Thi du forlader oss alle vore synder/ læger all vor Breck/frelser vort Liff fra Forderffuelse / oc kroner oss met Naade oc Barmhiertighed. Roman. 4 Tit. 2. Psal. 103

Loffuet vere du Verdige Helligs Aand/ som vdgaar for all Euighed/ aff Faderen oc Sønnen / oc est en sand euig oc almectig Gud met dem/ vdi it Guddoms Væsen/at du igienføder oc helliggiør oss formedelst igienfødelsens Bad/ oc Aandens fornyelse / Oc er krafftig vdi Ordet oc Sacramenterne / optender Troen i vore Hierter / oc trøster oss met din Hielp/ oc opholder oss i all vor trang oc nød/forøg Troen oc alle dine gaffuer i oss/ oc vnd oss alle samptlig / oc huer for sig at stride en goed Strid/ Ioban. 16 Tit. 3. 1 Timot. 1

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

fuldkomme Lobit / beholde Troen oc
2 Timot. 4 en god Samuittighed / indtil vor
sidste endeligt / oc da at hen soffue i en
salig stund / oc Jesu Christi Bekien-
delse oc Paakaldelse / at wi paa den
yderste Dag kunde opstaa til det
Euige Liffs Ære oc Glæde /
AMEN.

D. O. M. G.

Prentet i Kiøbenhaffn
hos Henrich Wald-
kirch / Anno

1600.

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

3408.

roen oc
til vor
ffuei en
Bekien-
aa den
til det
edel

affn
d-

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

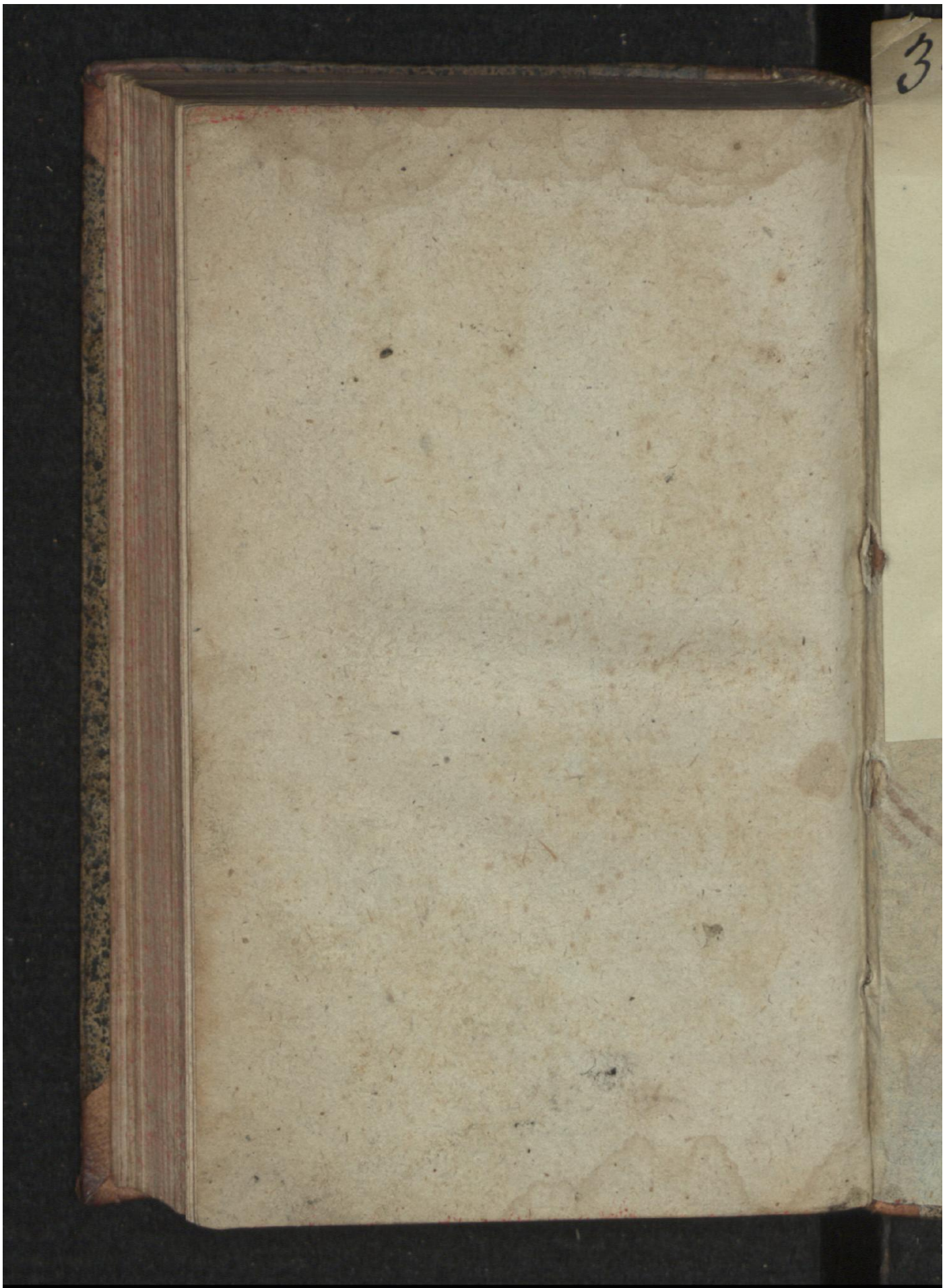

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)

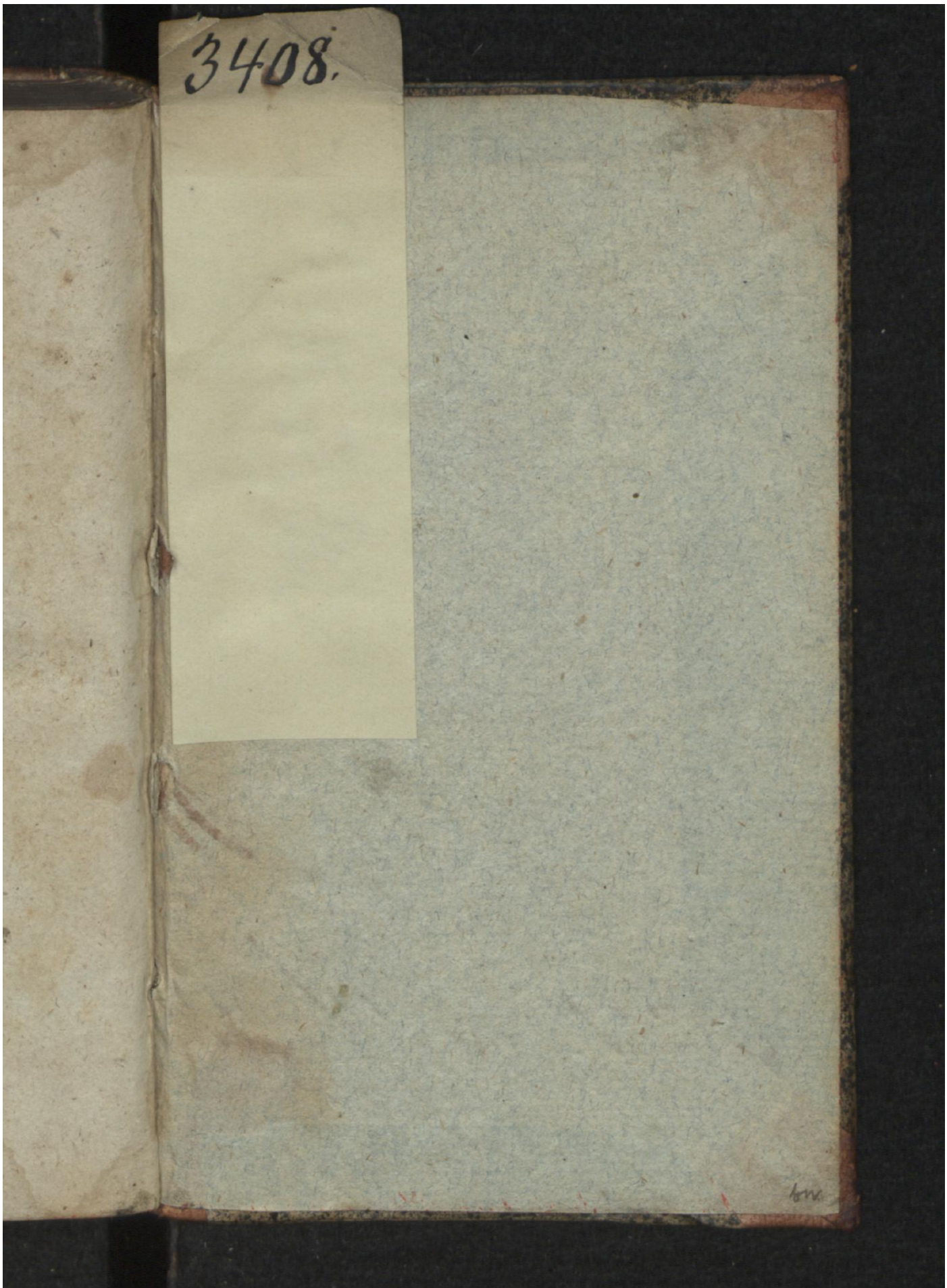

Early European Books, Copyright © 2009 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Royal Library, Copenhagen.
Hielmst. 3408 8° (LN 364 8° copy 2)